România pitorească

Y099

REVISTĂ EDITATĂ DE MINISTERUL TURISMULUI

ANUL VII
4. 1978
NR. 76

«Așa încît fluviul acesta e un ziditor fără hodină și un grădinar harnic».
MIHAIL SADOVEANU

România pitorească

REVISTĂ LUNARĂ EDITATĂ DE MINISTERUL TURISMULUI

POP SIMION
redactor șef

TOMA GEORGE MAIORESCU
redactor șef adjunct

CORNEL BOZBICI
secretar responsabil de redacție

HOLIDAYS · VACANCES · FERIEN · ТУРИЗМ

EDITII ALE REVISTEI IN LIMBILE ENGLEZA, FRANCEZA, GERMANA, RUSA

Redacția: Bd. Poligrafiei Nr. 3 Sector 1, București, Cod 71558, Telefon: 18 34 90

Prețul unui abonament este de 9 lei pe trei luni, 18 lei pe șase luni, și 36 lei pe un an.

Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul export-import presă — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001 telex 011226 — București

Vremea

MAI 1978

Numărul mare de zile călduroase din prima și ultima decadă va face ca luna mai să fie favorabilă anul acesta turismului montan cît și curelor heliomarine de litoral.

Luna mai va fi mai caldă decît normal, cu circa 15 zile de vară în nordul țării și cu peste 20 de zile călduroase în sud, unde se vor constata și zile tropicale cu temperaturi diurne mai ridicate de 30°. În general timpul va fi mai cald în prima și a treia decadă. Temperaturile extreme absolute vor fi cuprinse între —8° pe crestele Carpaților și 35° în Bărăgan și centrul Dobrogei. Ploile și averse ce vor fi aduse de 12 fronturi atmosferice, vor da cantități de apă mai mari în nordul și estul țării precum și în regiunea de munte. În Oltenia și Muntenia ploile vor fi mai puțin abundente.

În primele 6 zile timpul va fi relativ frumos, cu cer variabil și cu ploi locale ce se vor generaliza la 4—5 mai, cînd vor fi însoțite de intensificări de vînt și de căderi locale de grindină. Temperatura va urca zilnic pînă la 20° în nord și pînă la 30° în sud.

Între 7 și 9 mai, din cauza unui val de aer tropical temperatura va urca pînă la 24° în nordul extrem și pînă la 34° în sud. Cerul va fi variabil, cu înnorări mai accentuate în munți. Vor cădea averse însoțite de fenomene electrice în toate regiunile, fiind ceva mai abundente în munți și nord-vestul teritoriului.

De la 10 la 17 mai mai multe valuri de aer oceanic, ajungînd pînă în cîmpurile noastre, vor determina o vreme umedă, răcoroasă și favorabilă ploilor. Temperatura va scădea noaptea pînă la 3° în Cîmpia Dunării și —1° în Transilvania și Maramureș, inclusiv regiunea de munte. Ploile și aversele vor da cantități mari de apă pe unele suprafețe, favorizînd producerea de viituri pe rîurile de munte. Între 11 și 13 mai se vor produce intensificări de vînt.

Între 18 și 22 mai un val de aer tropical va ameliora repede vremea, urcînd temperatura la peste 24° în nordul extrem al teritoriului și la peste 30° în sud. Deși va predomina un cer senin vor mai cădea cîteva averse răzlețe.

La 23 și 24 mai un front de ploi va traversa țara determinînd o scădere ușoară a temperaturii.

De la 25 la 29 mai vremea se va încălzi din nou, luînd caracteristici de vară, temperatura urcînd în unele zile la valori tropicale. Cerul va fi înnorat în primele zile, apoi mai mult noros, cînd vor cădea ploi de scurtă durată și averse însoțite de descărcări electrice.

În ultimele două zile vremea va rămîne caldă în sud-vest și se va răci în nordul și estul țării din cauza unui front de ploi și averse, ce va traversa mai ales jumătatea de nord-est a teritoriului.

NICOLAE TOPOR

A LUAT FIINȚĂ CONSILIUL DE PROPAGANDĂ TURISTICĂ

● În conformitate cu hotărîrea C.C. al P.C.R. privind la creșterea rolului și răspunderii organizațiilor de partid și de stat, de masă și obștești, a uniunilor de creație, a conducerilor colective ale redacțiilor, radioteleviziunii, editurilor, caselor de filme, instituțiilor de spectacole, în activitatea de informare și educare a oamenilor muncii — a fost constituit, la 6 martie a.c., **Consiliul de Propagandă Turistică**, organism de specialitate care va funcționa pe lîngă Ministerul Turismului cu următoarele atribuțiuni: orientează desfășurarea propagandei turistice pentru a determina cu întreaga activitate de turism intern să contribuie direct și nemijlocit la educarea politică și cetățenească a oamenilor muncii din țara noastră, asigură, ca prin activitatea turistică internațională, să se educe și cît mai mare contribuție la cauza păcii și înțelegeri între popoare; analizează și referă asupra politicii de propagandă și publicitate, anuală și de perspectivă pentru turism; analizează și avizează programele de propagandă — publicitate, pe țări și pe unități de turism, precum și planurile anuale de producție a materialelor de propagandă-publicitate turistică; analizează periodic activitatea în domeniul propagandei-publicității pentru turism efectuată de unitățile ministerului și de alte instituții și organizații interesate în promovarea turismului; face recomandări și propune măsuri pentru îmbunătățirea activității de propagandă-publicitate turistică și creșterea eficienței acesteia; organizează, ori de cîte ori este necesar, consfătuiri și consultări cu privire la diferitele activități și mijloace de propagandă-publicitate pentru turism; orientează conținutul materialelor de propagandă-publicitate pentru turism, în concordanță cu politica partidului, analizează periodic conținutul și modul de prezentare a materialelor, propunînd măsuri pentru continua îmbunătățire a acestora.

Din Consiliul de Propagandă Turistică fac parte: Dan Baron — Secția Propagandă externă C.C. al P.C.R.; Petre Baron — șeful Secției Turism din Institutul de cercetări pentru comerț interior și turism; Tuncred Băndeanu — director, Muzeul de artă populară; Dan Berindei — secretar științific al Institutului de istorie »N. Iorga« al Academiei R.S.R.; Ion Birlanu — director, O.N.T. Litoral; Marcian Bleahu — cercetător științific principal, Institutul de geologie și geofizică; Ioniche Bodea — coordonator sector propagandă internă; Virgil Cîndea — secretar, Asociația »România«; Gh. Constantinescu — director, Editura Sport-Turism; Ion Florea — director, O.N.T. Carpați București; Ioan Grigorescu — reporter special, ziarul »Scînteia«; Horia Grumăzescu — membru specialist în Consiliul Național pentru protecția mediului înconjurător; Renato Iliescu — șef serviciu Propagandă externă și presă, Ministerul Turismului; Traian Lupu — director, Direcția Turism internațional; Pompiliu Matei — director, Agenția Publiturism; Nistor Moise — director adjunct, Direcția Turism internațional; Gheorghe Moraru — director, Direcția Turism intern; Val. Munteanu — membru al Uniunii Artiștilor plastici; Nicolae Popa — director Touring A.C.R.; Pop Simion — redactor șef, revista »România pitorească«; Mihai Popescu — director, Camera de comerț, coordonator Agenția Publicom; Valeriu Pușcariu — președintele Comisiei monumentelor naturii; Marin Stanciu — director România-film; Răzvan Teodorescu — director, Institutul de istoria artei al Academiei R.S.R.; Cornel Tîrnoveanu — director, Agenția Comturist; Ion Trancă — director, Direcția pentru cultură și Presă M.A.E.; Victor Vântu — președintele A.R.J.E.T.; Tudor Vornicu — director programe Televiziunea Română.

Președinte al Consiliului de Propagandă Turistică a fost ales Pop Simion, redactor șef al revistei »România pitorească«, secretar — Renato Iliescu, șeful serviciului Propagandă externă și presă din Ministerul Turismului. Revista noastră va ține la curent pe cititorii săi privitor la sesiunile de lucru și acțiunile care se vor derula sub egida acestui for.

30 DE ZILE

● Corespondentul nostru Alexandru Coapa, ghid al B.T.T. și O.J.T., ne informează că la Cluj-Napoca a luat ființă Asociația ghizilor clujeni. În ședința de constituire — la care a participat și directoarea O.J.T. Cluj, Letiția Triteanu — s-a votat statutul asociației, a fost ales comitetul de conducere, s-au făcut numeroase propuneri pentru desfășurarea activității viitoare. Urăm membrilor Asociației cît mai mulți turiști și numai excursii reușite! ● Gheorghe Pinzaru, statornic prieten și îndrumător al turiștilor mari și mici, a împlinit 70 de ani. Veteranul ghizilor ieșeni a trecut pragul acestei frumoase vîrste în cea mai bună formă, cîștigînd, la concursul »Cupa de iarnă«, organizat în cadrul Daciadei de asociația »Voința-Iași«, locul I la proba de schi-coborîre, categoria... 70 de ani. Fiul său, Valentin Pinzaru, a cîștigat proba de sănius, iar nepoțica sa, Alina Pinzaru, elevă la Liceul nr. 5, s-a situat și ea pe primul loc la săniuș — categoria 10 ani, performanțe care atestă tradiția unei adevărate și sănătoase familii de drumeți. Împreună cu un călduros »La mulți ani!«, îi urăm lui Gheorghe Pinzaru multă sănătate și numai bucurii din care, desigur, va împărți cu dărnicie tuturor drumeților pe care-i va întîlni. ● Conform unor estimări publicate de săptămînalul economic american »U.S. News and World report«, aregina pe două roți« se bucură din nou de mare popularitate. Un revirment al bicicletei — căci despre ea este vorba — se mai produsese în anii 1973—74, în timpul crizei de carburanți, creșterea prețului la benzină readucînd-o acum, la scurtă vreme, în actualitate. Vînzările de biciclete, ca urmare, sînt în progres: de la 7 300 000 în 1975 la peste 9 000 000 în prezent, pronosticurile indicînd 11 000 000 pentru 1980 și 19 000 000 pentru 1990. Susținătorii vehiculului care ne scutește de poluare și de accidente arată că americanii ar putea economisi astfel 780 galoane de benzină (aproximativ 3 miliarde litri) pe an. Un locuitor din împrejurimile Washington-ului, care face 30 de km pe zi ca să se ducă la slujbă, declară că ajunge chiar mai repede cu bicicleta decît cu mașina și că scutește o cheltuială de 500 dolari pe an — cît se-ar fi costat benzina și întreținerea autoturismului. Vedeți, cicliștii noștri știu ce știu! ● După mai bine de trei ani de succese, »Săptămînile muzicale« s-au încheiat la Paris cu un bilanț de 79 637 vizitatori, un nou eveniment, de astă dată pentru profesioniști, a avut loc în sala de desfășurare Berlinul. Pe 4 martie s-au deschis aici **Bursa internațională a turismului** (I.T.B.). Inaugurată acum 12 ani, cu 9 expozanți din 5 țări (față care a dat serioase motive de îngrijorare organizatorilor) acest mare tîrg turistic a înregistrat la ediția de anul trecut 579 de participanți din 80 de țări și 127 000 de vizitatori. Considerat azi ca cea mai importantă reuniune de specialitate din lume, I.T.B. reprezintă nu numai un loc pentru întîlniri, contracte și schimburi de informații, dar și un prilej de reflecții asupra problemelor fundamentale ale acestei ramuri a economiei, ca și asupra fenomenului social pe care îl oglindește. ● Un interesant simpozion speoturistic, organizat de secția de turism a Asociației sportive »Politehnica«, în colaborare cu Institutul de speologie, a avut loc la Institutul politehnic din Cluj-Napoca. Au fost prezentate, cu acest prilej, împreună cu frumoase proiecții de diapozitive, peșterile din Munții Apuseni. Tot în acest cadru au putut fi văzute, într-o expoziție de fotografii deschisă în sălile clubului studențesc, imagini din Teleiu de la Padiș — o X-a ediție. ● Începînd din acest an, Canada lansează invitații speciale la călătorii de iarnă. Motivul nu este doar »decorativ«, ci vine ca o încercare de a echilibra fluxul de vizitatori străini ale căror cheltuieli, conform unor estimări făcute de Oficiul Național de Turism canadian, au reprezentat în 1976 50,8% în trimestrul III, 24,8% în trimestrul II, 14,6% în trimestrul I și numai 9,5% în trimestrul IV. »Caraibele ori S.U.A. — precisa François Zallani, directorul serviciului de relații publice al orașului Montreal — ne vînd soarele lor. Noi, canadienii, sîntem mulțumiți să trăim cu zăpada. Trebuie s-o vindem și să vindem și felul pe care l-am inventat ca să trăim cu ea«. Supracapacitatea hotelieră a Montrealului — coeficientul de exploatare este de 60—70% — reprezintă o altă preocupare a turismului canadian. Pentru a ameliora situația s-au organizat variante de sejururi de cîte 5—6 zile într-un hotel, la care se adaugă, în chip de agrement, transportul zilnic cu autocarul într-una din stațiunile montane învecinate. ● La intrarea în Brașov, pe șoseaua internațională E-15, sîntem invitați să ne oprim la Popasul Dîrste care are un restaurant cu 218 locuri, spații de parcare și campare, precum și 30 de căsuțe. ● O.J.T. Predeal va deschide în curînd o creșă cu regim special pentru copiii celor veniți la odihnă. ● Cenaclul literar al juriștilor »Titu Maiorescu« a organizat — cu prilejul împlinirii a 65 de ani de la apariția volumului »Dacia preistorică« — un simpozion Nicolae Densușianu. Opera și personalitatea savantului au fost evocate de Gabriel Iosif Chiuzbăian, jurist, președintele Cenaclului; Ion Oprișan, cercetător științific principal la Institutul de istorie și teorie literară »George Călinescu«, Teodor Bolintineanu, jurist, Nicu Filip, consilier juridic la Uniunea scriitorilor, prof. dr. Iosif Constantin Drăgan, președintele Fundației europene Drăgan. Au mai participat scriitorul Pop Simion și folcloristul Hori Brauner, dr. Gheorghe Unc și dr. Nicolae Copoiu, șefi de secție la Institutul de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R. ● **»Turismul și educația tineretului«** a fost tema unei dezbateri profesionale organizată vineri, 31 martie, de Asociația Română a Ziariștilor și Scriitorilor de Turism (A.R.J.E.T.) de pe lîngă Consiliul Ziariștilor. Scriitorul Alexandru Mitru a făcut o comunicare care a suscitat interesante dezbateri. ● În centrul comunei Băsești, în prezența forurilor județene de partid și de stat, a fost dezvelit bustul memorandistului **Gheorghe Pop de Băsești** (autor — sculptorul Iustin Năstase), președintele Adunării Naționale de la Alba Iulia, din ziua de 1 Decembrie 1918.

Fotografie de Natalia Dumitru

Creion

Invocația pelicanului către om

Nu neg, e adevărat,
sînt gușat,
urît foc,
nu plac deloc,
mă mișc cu lene,
am purici în pene,
înghit cu ghiogii,
par umplut cu cîlți,
limba mea e lată,
ciocul — cavată,
și am o cîrîitoare
înnebunitoare,
susțin locatarii din stuf.
uf!
Nici zburător nu-s,
cerul e mult prea sus,
și abia că pot
să mă înalț de un cot,
poate un cot și o palmă.
Meritul meu e sudalmă.
Delta mă huiduie, nu înțelege mîrșavul
de ce în aripa mea, cît plaiurul,
zace atîta neputincie,
vai, mie!
Toate le accept, nu mă plîng,
sînt pelicanul cel mai nătîng,
n-am sorți de îndreptare,
drept care
am pogorît în uitare
(tot păsăretul o știe!)
nu ies în față, nu strig, nu pretind,
colonia mea e pe grind,
îmi apăr demnitatea de spițe
și aer de pelicanță.

Dar mi-a ieșit vorbă
că bag mult pește în torbă,
că-s nesățul
și cu asebure fudul;
lumea vuiește
că sărăcesc Delta de pește.
Recunosc că înghit nesățios și hulpav,
dar numai pește bolnav.
Sînt »sanitarul« întregului estuar.
Nu știați că dețin acest har?
Nu puteau mi-a pierdut ori pliscul
(știu ce-i riscul!)
ci adevărul gol-goluț
(nu-l las, n-am obișnuința de struț).
Dar cine mă crede? Vai mie!

Orbit de mînie,
vine purtătorul de armă,
rîzîndu-și în barbă,
nesocotind omenie și lege...
(urmarea se subînțelege)
apasă pe trăgaci...
»Ce faci?«
cînii aimit.
»Sîntem chit!«
zice ucigașul plecînd degrabă,
încheind astfel mișeleasca ispravă.
Mă arse plumbul sub aripă.
Mă împuținez clipă cu clipă.
Amintirea naturii mele mă doare.
Veghează asupră-mi salcia plîngătoare.
Plaurul curge, curge la orizont.
Mă privegheazǎ un somotei bont.
Chițcăie hîrciogul, lupul urlă a morțiu.
Se-adună-n juru-mi toți care mă știu:
lișița, piciorongul, cînele enot
(sînt mulți, nici n-am cum să-i socot)
»Cine a ucis?« întreabă un patruped vorace.
»Braconierul — cel mai de jos
dintre dobitoace«.

Luna lui Prier

POP SIMION

DRUMURILE NOASTRE DE VINERI

● Săptămîna scurtă — week-end prelungit, o nouă relaţie între muncă şi bunăstare. ● Bugetul de timp liber sporit este un drept cîştigat, dar care presupune noi răspunderi şi mai înalte îndatoriri. ● O muncă mai eficientă, mai bine organizată, cu realizarea unor beneficii mai mari este cealaltă «faţă a medaliei». ● Subiectul «De vineri de la prînz pînă duminică seara» nu trebuie tratat cu voluntarism şi lăudăroşenie, ci cu participarea concretă, creatoare, a fiecăruia la înfăptuirea premiselor materiale, social-culturale şi moral-psihologice pe care le reclamă noul proces care slujeşte dezvoltarea multilaterală a personalităţii omului muncii din România Socialistă.

TIMIŞORENII ASALTEAZĂ IARNA MUNTELE CU GÎNDUL LA FARMECUL PĂDURILOR DE LA ŞES

Patru întreprinderi din Timişoara — Palfim, Dermatina, Pretim şi Spumotim — au trecut, începînd din luna februarie, la aplicarea programului săptămînal de lucru de 46 de ore.

În rîndurile de mai jos am consemnat cîteva păreri, propuneri şi instantanee care oglindesc modul cum a fost primită această importantă măsură, dovadă a grijii permanente a partidului şi statului nostru pentru creşterea neconteniă a bunăstării oamenilor muncii.

Sabin Dikel, preşedintele Consiliului municipal al sindicatelor: «Petrecerea timpului liber, majorat cu 24 de ore, în mijlocul naturii, iată o temă generoasă asupra căreia trebuie să medităm de la început şi să acţionăm prin propriile noastre mijloace pentru a ne-o îmbogăţi în conţinut.

Aş vrea să subliniez două aspecte ale acestei probleme, care intră şi sub incidenţa activităţii sindicale. Primul ţine de participarea membrilor de sindicat, îndeosebi a tinerilor, la amenajarea unor spaţii în jurul întreprinderilor sau în alte zone ale oraşului, destinate agrementului şi relaxării, la sfîrşit de săptămînă. Tinerii de la Spumotim vor să transforme un teren situat în zona industrială din calea Buziaşului într-un parc în care sădesc alei de trandafiri, simbolul botanic al Timişoarei; despre viitorul loc de agrement din spatele Dermatinei n-am să vorbesc eu, fiindcă o vor face, probabil cei de-acolo; în preajma barajului de la Surduc, întreprinderile timişorene vor primi terenuri pentru a-şi construi, prin participarea voluntar-patriotică a colectivelor de oameni ai muncii, cabane simple, dar deosebit de preţioase pentru practicarea week-end-ului de două zile.

Al doilea aspect ţine de o veche tradiţie pe care am dori-o renăscută, tocmai datorită condiţiilor favorabile la care ne referim. Cu ani în urmă, exista obiceiul ca numeroşi timişoreni să îşi petreacă timpul liber împreună, în mari colective de prieteni sau de tovarăşi de muncă. Desigur, setea de a cunoaşte, de a pătrunde în cîmpurile fără margini ale culturii poate fi potolită astăzi cu mare uşurinţă în sălile de lectură ale bibliotecilor, în sălile de spectacol, la cluburi şi în casele de cultură sau pornind la drum, pentru a cerceta cu proprii ochi mărturiile de civilizaţie şi de aleasă spiritualitate ale înaintaşilor noştri. Vrem ca turismul să devină o componentă indispensabilă a procesului educaţional, să-i adăugăm o faţetă nouă, de implicare directă a celor ce ies să petreacă în mijlocul naturii la actul de exprimare artistică. Formaţiile artistice care activează pe lîngă sindicatele din întreprinderi — brigăzi, orchestre, solişti, ansambluri corale — vor avea astfel prilejul să însoţească grupurile de excursionişti, să fie componente ale acestor grupuri, nucleele lor de voioşie şi de exuberanţă».

Ing. Vasile Simion, directorul întreprinderii Palfim: «Niciicînd în existenţa ei de peste opt decenii întreprinderea de pălării din Timişoara nu a atras în atelierele sale atîta tineret, niciicînd ea nu a mai atins parametrii de producţie la care lucrează astăzi. Majoritatea angajaţilor sînt tinere fete, calificate în operaţiunile de bază ale meseriei de pălărier. Am făcut această introducere pentru a sublinia, de fapt, o concluzie: un colectiv tînăr a dobîndit prin muncă dreptul de a se bucura din plin de tinereţea sa. În ziua de 4 februarie amatorii de excursii n-au fost prea numeroşi. A lipsit organizatorul dinamic şi întreprinzător, omul de suflet care să-şi asume rolul de mobilizator, astfel că fiecare şi-a alcătuit programul în funcţie de dorinţe mai vechi sau de preferinţe individuale. Un grup mai mare a însoţit echipa de handbal la Reşiţa, prilej pentru a urca apoi pe Semenic; muncitoarea Viorica Ghelba a făcut, la numai 20 de ani, prima sa cunoştinţă cu staţiunea Moneasa ş.a.m.d. Între timp, s-a ivit şi organizatorul — secretarul U.T.C. — a apărut şi un anunţ în legătură cu excursia programată pe Muntele Mic, astfel că aproape cu două săptămîni înainte de 4 martie, data excursiei următoare, numărul mare de solicitări punea problema găsirii unui al doilea autocar. Lucru firesc într-o colectivitate unde cîştigul mediu lunar se apropie mult de tot de două mii de lei.

Cum se îndreaptă timpul, încep amenajările la cabana de la Şag; bineînţeles prin munca voluntară a uteciştilor. Acolo, în cadrul reconfortant al naturii ne vom putea petrece multe din zilele noastre de odihnă folosind terenurile de sport şi plaja Timişului. Acolo vom organiza zilele festive ale întreprinderii unde printre altele, îi vom sărbători pe toţi cei ce au slujit timp de două decenii meseria de pălărier».

Stelian Tănase, şeful Biroului de turism pentru tineret: «Am avut mai întîi o întîlnire cu responsabilii cercurilor de turism de la Dermatina, Pretim, Spumotim şi Palfim, pentru a stabili o serie de acţiuni comune, în care să putem cuprinde un număr cît mai mare de tineri. Programul nostru de excursii de sfîrşit de săptămînă s-a extins şi asupra zonelor limitrofe: Reşiţa-Semenic, Herculane-Porţile de Fier, Retezat — cabana Pietrele, cu vizitarea obiectivelor cultural-istorice de pe traseu, îndeosebi din oraşele Lugoj şi Caransebeş. În acest cadru, excursia îşi îmbogăţeşte conţinutul, devine un mijloc important de cunoaştere a valorilor de cultură lăsate nouă moştenire de înaintaşi şi a unora dintre marile înfăptuiri care înfrumuseţează chipul de astăzi al ţării. Pentru excursiile la Porţile de Fier am rezolvat în mod practic problema cazării: ea se face la Herculane, în funcţie de locurile disponibile în cabanele construite de cîteva cooperative agricole de producţie din judeţul Timiş în această staţiune».

Ioan Grozescu, şeful Oficiului judeţean de turism: «Avem de făcut faţă unei situaţii noi, neînscrisă printre metodologiile clasice ale activităţilor noastre. Ni se creează astfel obligaţia de a asigura unui număr important de oameni ai muncii posibilitatea de a se recrea, de a-şi reface forţa de muncă în condiţiile unui week-end prelungit, mai bine decît am făcut-o pînă acum, de a diversifica şi îmbogăţi conţinutul ofertelor noastre, conectîndu-le şi mai exact la profilul mult mai complex, de înaltă ţinută etico-morală, al turismului cultural.

Citez cîteva dintre obiectivele înscrise în planul nostru de măsuri consacrat acestui scop: ● încheierea unor convenţii cu C.F.R., I.T.A. ● modernizarea cabanei «Căprioara» din munţii Poiana Ruscăi şi a ultimului tronson din drumul Surduc-Firdea-Căpriorul ● amenajări şi dotări corespunzătoare în zonele de agrement din jurul Timişoarei ● înfiinţarea unor colţuri turistice în întreprinderi ● contractarea unităţilor care au trecut la săptămîna redusă de lucru şi repartizarea lor unor membri ai oficiului, pentru a coopta şi a ţine o legătură directă cu colaboratorii din secţii ● îmbogăţirea programelor de excursii scurte, de 1—2 zile cu numeroase destinaţii noi: Valea de peşti, Felix, Herculane, Drobeta — Turnu Severin, la locurile de însemnătate istorică şi social-culturală din judeţ ● adaptarea la profilul week-end-ului prelungit a unor excursii combinate, cum este bunăoară acţiunea autocar-vapor: Timişoara-Orşova-Moldova Nouă.

•

Dermatina. Una dintre întreprinderile de primă mărime în noul peisaj industrial al Timişoarei. Primul inginer care a lucrat aici de la înfiinţare (era pe vremea cînd pe locul actualelor construcţii moderne şi spaţioase îşi mai fîlfîiau existenţa cîteva barăci de lemn) a ieşit la pensie anul trecut; aproape jumătate din efectivul său este alcătuit din oameni sub 30 de ani. Anul trecut, Dermatina s-a numărat printre primele beneficiare ale majorării retribuţiei tarifare; anul acesta, printre cele dintîi unde s-a aplicat reducerea duratei de lucru a săptămînii.

3 februarie 1978. În această zi, sirena a anunţat pentru prima oară sfîrşitul unei săptămîni obişnuite de muncă vineri la prînz, cu 24 de ore mai devreme ca de obicei. Cum au petrecut cei 1 400 de oameni ai muncii de la marea întreprindere timişoreană acest neobişnuit sfîrşit de săptămînă?

I-am urmărit doar pe tinerii care au plecat cu autocarul spre Muntele Mic. Cei mai mulţi erau de la căminul de nefamilişti. Nicolae Dimo şi-a luat soţia şi copiii, iar printre invitaţi figura, poate pentru un prim schimb de experienţă, şi Tiberiu Varga, secretarul U.T.C. de la Pretim, întreprinderea vecină. Făcusem cunoştinţă atunci cu operatoarele chimiste Angela Cerna, Irina Ioo, Florentina Stoica, Ana Toth şi Delia Matei, cu Ion Miseraş de la staţia de calcul, cu inginerul Simion Vucu şi cu alţi treizeci şi ceva de tineri conduşi în această excursie de trei membri ai comitetului U.T.C.: mercerologul Valentin Degan, responsabil cultural, instalatorul Valeriu Jolţa, cel investit cu importanta sarcină a activităţii turistice şi, aşa cum se cuvenea într-o asemenea împrejurare sărbătorească, de secretarul Gheorghe Raţ. Aproape toţi mai fuseseră la Muntele Mic, dar de data asta atracţia excursiei era cu totul alta, se încadra într-o altă dimensiune.

— Cum vi s-a părut? Reporterului i-a fost aproape imposibil să înregistreze avalanşa de răspunsuri.

— Au fost zile de neuitat.

— Am schiat, ne-am dat cu sania, am alergat prin zăpadă; o zi şi jumătate înseamnă cu mult mai mult decît o jumătate de zi.

— Am umplut două seri cu jocuri distractive, muzică şi bună dispoziţie.

— Mişcarea şi aerul tare mi-au făcut foarte bine. Mă simt atît de odihnită, încît aş fi în stare să cobor pe jos pînă la Caransebeş...

— Luna viitoare mergem pe Semenic!

— Daaa!!! au răspuns în cor vocile.

Îmi rămîn cîteva clipe de răgaz pentru a discuta cu Gheorghe Raţ despre ce va fi la primăvară şi la vară, adică despre ce va face comitetul U.T.C. pentru ca sfîrşitul de săptămînă să-i găsească pe cît mai mulţi din tinerii de la Dermatina în mijlocul naturii.

— Primul lucru pe care-l vom duce pînă la capăt, mi s-a destăinuit tînărul secretar, este să contribuim prin toate forţele la amenajarea zonei de agrement din spatele întreprinderii. Va fi un parc foarte mare, cu lac, terenuri de sport, alei, podeţe, straturi cu flori, o adevărată oază de linişte pentru oricare dintre noi. După aceea, vrem să ne construim o cabană la Şag. Cu materiale recuperate de la demolări. Nu ne va costa nimic, fiindcă munca o punem toţi noi.

Am întîlnit-o în zilele următoare pe tovarăşa Florica Branca, vicepreşedinta comitetului sindical. Era firesc să-i pun aceeaşi întrebare:

— Cum v-aţi petrecut ultimele zile de odihnă?

— Am pus la punct o sumedenie de treburi gospodăreşti. Dar sîmbătă seara tot mi-a mai rămas timp să merg la un film, iar duminică dimineaţa să mă plimb prin parcurile acum acoperite de zăpadă. Poţi traversa aproape în întregime Timişoara, de la gară pînă în cartierul Fabric, mergînd numai prin parcuri.

NICOLAE DOCSĂNESCU

PLOIEŞTENII ŞI NATURA PE CARE O BINEMERITĂ

Din Uzina ploieşteană «1 Mai» — care a dus faima în lume a utilajelor petroliere româneşti — peste 3 000 de oameni beneficiază, în prima etapă, de săptămîna de lucru redusă: sînt muncitori, tehnicienii şi inginerii care muncesc în sectoarele «calde» — la turnătoriile de fontă sau oţel şi la forjă. Deocamdată, prima sîmbătă din lună este sporul de o zi pentru bugetul de timp liber. Între reporter şi mulţi dintre lucrătorii acestei uzine s-a legat, zilele trecute, un interesant dialog despre gîndurile, ideile, opiniile lor despre mai bogatul timp liber de la sfîrşitul săptămînii.

Gheorghe Stan, turnător-formator: «Majoritatea celor din uzina noastră sînt tineri, ca mine, în jur de 25 de ani. Marea mea pasiune este drumeţia: bat munţii, urc pe jos mereu pe Valea Teleajenului ori fac excursii mai lungi prin ţară. Mereu, împreună cu nedespărţitul meu prieten Ioan Harpa, alcătuim cîte un grup, ne luăm rucsacul şi ghitarele şi... la drum. Nu pot să vă spun ce bucurie ne-au adus măsurile privind reducerea săptămînii de lucru. Nu vom precupeţi nici un efort pentru creşterea producţiei — spun toţi tovarăşii mei de muncă — pentru a asigura reuşita acestor măsuri puse în slujba omului. Iar eu unul zic nu va fi zi liberă la sfîrşit de săptămînă să nu plec în mijlocul naturii. Poate noi, cei de lîngă cuptoarele de turnat fontă şi oţel iubim cel mai mult cerul albastru, ozonul, pădurea şi iarba verde...».

Nicolae Bosecu, preşedintele Comitetului sindical de la turnătoria de fontă: «Ca să fiu sincer, noi nu ne-am prea gîndit că o zi liberă în plus ridică o serie de probleme sociale, ca să zic aşa. Nu ne este indiferent ce vor face tinerii sau mai vîrstnicii noştri tovarăşi de muncă cînd sînt liberi două zile şi jumătate dintr-o săptămînă. Merg la circiumă, bat bulevardele sau îşi folosesc timpul liber să facă excursii, să schieze, să iasă în natură, să-şi fortifice sănătatea? Pregătim acum la sindicatul uzinei un program special în această chestiune — să reorganizăm activitatea clubului, să activizăm asociaţia sportivă, ieşirea organizată la iarbă verde, plecări în excursii. Iată, eu am fost de curînd în delegaţie la noua turnătorie din Alba Iulia, unde am văzut lucruri extrem de interesante. Cînd le-am povestit ortacilor au zis: «ia să plecăm în prima săptămînă redusă să le vedem şi noi!» Aşa că vom porni într-o excursie vreo 230 — cu neveste şi copii. Plecăm de vineri după-amiază, sîmbătă sîntem în uzina din Alba Iulia, facem un rodnic schimb de experienţă, apoi vizităm şi obiectivele oraşului acesta vechi de milenii, iar duminică ne oprim în locuri frumoase de pe Valea Oltului; aşa vom avea două zile «pline», de neuitat.»

Marin Păun, proiectant: «Într-o astfel de «săptămînă scurtă» vreo douăzeci ne-am luat soţiile şi copiii şi-am plecat la Predeal. Sîmbăta la o masă festivă l-am sărbătorit pe Valentin Năstase, de meserie rectificator. A doua zi un tur pe jos pe Cioplea şi Clăbucet, unde am avut un concurs de săniuţe — copii, taţi, mame am zburdat, ne-am bucurat de două zile splendide de iarnă. Eram muncitori, tehnicieni, ingineri, ne-am cunoscut familiile, s-au legat prietenii, cei mai mulţi hotărînd să ieşim «la iarbă» verde sau pe munte, mereu împreună».

Dumitrache Siamate, şeful atelierului proiectare S.D.V.: «Eu am să ridic în faţa municipalităţii cîteva probleme legate de week-end, pentru că sînt omul care atunci cînd am o după-amiază liberă «evadez» la munte, într-o pădure sau pe mal de rîu. Ploieştiul are în preajmă zone în care se pot organiza splendide baze de turism şi de agrement — pădurile Bucov, Româneşti şi Păuleşti; pe albia Prahovei, la Stănceşti erau cîteva insule de nisip unde se «refugiau» vara ploieştenii; au fost plantaţi şi pomi acolo, dar au fost tăiaţi şi tradiţia excursiilor în acest loc a pierit. Consider că cele trei păduri încă nu sînt amenajate corespunzător: nu au instalaţii de agrement, terenuri de sport, centre de închiriat material sportiv. Restaurantul din pădurea Bucov arată ca o circiumă de altădată. Noi, ploieştenii ne-am dori ca în aceste păduri să se aşeze baze de sport şi agrement moderne. Am contribui chiar şi prin muncă voluntară doar sîntem un oraş mare, de peste 200 000 de locuitori. N-ar fi lipsit de interes ca la Păuleşti — în acea frumoasă pădure naturală — ploieştenii să aibă posibilitatea să-şi petreacă sîmbăta şi duminica în căsuţe, corturi, să vadă spectacole de tot felul, în aer liber, să facă sport, să găsească în tot sezonul cald o bibliotecă, jocuri şi instalaţii de agrement pentru copii. Pe malul Teleajenului după pod şi pînă-n pădurea Bucovului se amenajase cîndva o plajă, se instalaseră şi nişte duşuri, dar apoi locul a fost abandonat, deşi putea fi făcută aici o mică acumulare de apă, un ştrand. Căci ploieşteanul n-avea la îndemînă, în oraş, decît un simulacru de ştrand, total necorespunzător. Şi între cele două păduri de la Păuleşti, pe pîrîul Dîmbu, se poate face o acumulare de apă care ar aduce un plus de atracţie acestei zone. S-ar putea da mici parcele de teren amatorilor să-şi construiască bungalow-uri, căbănuţe, căsuţe pentru week-end, aşa cum s-a făcut în alte oraşe. Am văzut automobilişti amenajaţi cînd au intrat cu maşina în pădurea Româneşti; ce, nu se pot stabili alei de circulaţie şi locuri de parcare? La turismul periorăşenesc vor participa, după măsurile de reducere a săptămînii de lucru zeci de mii de oameni: acest gen de turism trebuie să fie accesibil, ieftin, antrenant. Edilii au acum o nouă problemă de rezolvat aici, căci pot să afirm că la Ploieşti s-a făcut foarte puţin pentru acest turism periorăşenesc care îşi cere de-acum drepturile sale supreme.

Reporterul a notat cu atenţie şi cele aflate la primăria acestui mare municipiu al ţării, al treilea după Bucureşti şi Constanţa ca număr de locuitori: *Emilian Popa*, vicepreşedinte al Consiliului popular municipal Ploieşti spunea: «Considerăm cele trei păduri de la Bucov, Păuleşti, Româneşti ca porţi verzi şi plămînii oraşului. Au fost făcute în aceste zone o serie de amenajări — asfaltări de alei, plantări de pomi sau flori, s-au amplasat căsuţe camping, cîte un restaurant; în pădurea Bucov este şi un lac — e drept foarte mic — cu bărci de agrement.

O zonă de agrement citadin se constituie lîngă hipodromul republican — plantări de arbori, flori, amenajări de noi zone verzi, alei. În aşa numitul Parc al tineretului în afară de patinoar nu mai sînt alte dotări de agrement: s-ar putea monta instalaţii de distracţii, chiar Ministerul Turismului ar putea amenaja aici un parc de agrement. Apoi din acest an vom amenaja între centru şi gară, pe toată lungimea acelui bulevard străjuit de castani falnici, o promenadă cu perdele de verdeaţă, bănci, mese, covoare de flori, unde citadinii să poată petrece ceasuri de tihnă chiar în mijlocul oraşului. Este adevărat că Ploieştiul n-are ştranduri suficiente — eu unul consider că sînt necesare investiţii pentru a mobila oraşul cu cîteva mari obiective de sport şi agrement. Doar un mic bazin de înot al asociaţiei sportive «Voinţa» va fi gata peste vreun an — dar e cu totul insuficient. Pînă acum primăria nu şi-a întocmit un program special de amenajare a unei puternice baze de «turism imediat», de sport şi agrement — moderne, bogat dotate. Dacă am reunit prin primărie eforturile tuturor celor ce pot contribui la aceasta — organizaţiile de turism, de cooperaţie, sindicatele marilor uzine şi întreprinderi, potenţialul de muncă voluntară al oraşului? Nu, încă n-am făcut-o?».

Ion Nistor, şeful Agenţiei de turism Ploieşti: «Ca să fiu sincer reducerea săptămînii de lucru a creat, dintr-odată, în faţa organizatorilor de turism probleme noi, complexe, ba chiar a făcut să apară un nou gen de turism: cel de week-end. El trebuie să cuprindă mase mari de oameni, trebuie să fie foarte accesibil. Noi ne-am străduit să oferim servicii noi, programe de excursii noi şi alte posibilităţi de agrement miilor de oameni care sînt liberi sîmbăta şi duminica. Am şi organizat excursii speciale pentru grupuri mici pînă la 20 de turişti, la Sinaia, Buşteni, Predeal. S-au fixat noi excursii de două zile, pe valea Oltului, la Tuşnad, pe culoarul Rucăr-Bran, la Dunăre sau în Bucegi, Gîrbova şi Diham unde se poate face circuitul cabanelor; fiecare excursie are un program lejer, se merge mult pe jos, se vizitează obiective turistice şi culturale. Organizăm pentru ploieşteni şi excursii pentru spectacole de teatru, circ, manifestări sportive la Bucureşti sau în alte oraşe. Intenţionăm să lansăm un nou gen de excursie scurtă: un autocar cu corturi poartă turiştii prin locuri frumoase unde să poată dormi şi trăi în mijlocul naturii zile de neuitat. Deoarece mulţi ploieşteni «fug» la Snagov am înfiinţat curse într-acolo cu autocarele agenţiei, la zile şi ore fixe. În plus putem oferi acolo şi serviciul de ghid, putem organiza o şcoală de înot pe lacul Snagov, închiria materiale sportive şi de agrement. Asemenea servicii de sport şi agrement — care ar suplimenta şi planul de încasări — am putea amplasa şi la Bucov, Păuleşti, Româneşti sau în parcurile oraşului. Însă nu le avem. Cred că Ministerul Turismului trebuie să reglementeze urgent tot ceea ce ţine de naşterea turismului de week-end ivit ca urmare a reducerii săptămînii de lucru — mai ales că pe an ce trece el va creşte în dimensiuni, cuprinzînd mase de milioane de oameni ai muncii. Bunăoară, trebuie reglementate pe plan central tarifele şi folosirea mijloacelor de transport ale I.T.T.A. pe rutele turismului periorăşenesc, căci autobuzele locale nu fac faţă cerinţelor. Apoi producţia I.A.P.I.T., de mijloace de sport şi agrement, va trebui urgent şi extraordinar extinsă şi diversificată: avem nevoie de minicare, bowlinguri, minigolf, roţi şi lanţuri, automobile pentru cei mici, căsuţe camping (de genul celor din masă plastică fabricate la «Prodcomplex»-Tg. Mureş, care-s ideale), jocuri mecanice etc. Primăria din Ploieşti ne solicită amplasarea în zonele verzi ale oraşului astfel de «mobilă» — dar n-avem. I.A.P.I.T. ar trebui să asigure fiecărui O.J.T. şi agenţii de turism un parc de mijloace de sport şi agrement pentru marile oraşe.

Pe noi, lucrătorii din turism, ne-ar interesa îndeaproape orice experienţă şi idee bună ce se iveşte în organizaţiile şi agenţiile de turism din ţară privitor la noul curs al lucrurilor. Mă gîndesc chiar la simpozioane, schimburi de experienţă, comunicări ştiinţifice, vizite profesionale în ţară şi străinătate pe această temă. Peste cîţiva ani milioane de oameni vor cere, pe bună dreptate, să li se ofere un turism de week-end de bună calitate şi noi trebuie să învăţăm cît de repede să-l creăm».

Concluzia reporterului. Şi alţi numeroşi cetăţeni ai Ploieştiului chestionaţi cu prilejul anchetei noastre — elevi, studenţi, muncitori, funcţionari, agenţi de turism, pensionari etc. — au ţinut să remarce iubirea ploieştenilor pentru natură şi obiceiul, care cuprinde pe tot mai mulţi, de a ieşi la iarbă verde, la munte, la mal de rîu în orice clipă liberă. Dar faţă de populaţia mare a oraşului, zonele de turism, de sport şi agrement sînt necorespunzătoare, neatractive, nedotate. Oraşul n-are ştranduri, bazine de înot (doar unul mic, pentru sportivi) terenuri de sport de tot felul, plasate la porţile sale verzi. Se pare că este una dintre problemele care s-ar putea înscrie cu majuscule pe agendele de lucru ale municipalităţii, organizaţiei locale de turism, sindicatelor, asociaţiilor sportive şi instituţiilor culturale, acum, cînd omul muncii beneficiază de un mai mare timp liber, care trebuie consumat sub auspiciile benefice ale mişcării, sportului, naturii, cunoaşterii.

ION PREDA

Calendar folcloric

● Satele de oameni harnici şi buni gospodari din zona subperşanilor (judeţul Braşov) sărbătoresc, **la 23 aprilie**, conform tradiţiei, «omul care a pus primul plugul în brazdă». Legat de începutul muncilor agricole, obiceiul este cunoscut sub denumirea de «**Plugar**» în satele din Făgăraş şi cîmpia Transilvaniei, «**Crai Nou**» în Moldova sau «**Tînjaua**», «**Udătorii**» în Maramureş, şi este, alături de **pluguşor**, cel mai important obicei agrar al nostru. Un document din 1870 îl aminteşte ca o datină din timpul romanilor, asemănînd fastul de care se bucură sărbătoritul cu cel ce se acorda unui tribun roman întors victorios de pe cîmpul de luptă. Aria de răspîndire cuprindea Transilvania, Moldova, Oltenia şi, probabil, celelalte provincii ale ţării, restrîngîndu-se în timp la cea dintîi.

În săptămîna premergătoare zilei stabilite, un sfat al bărbaţilor alege «omul cel mai harnic din sat» şi cu aceasta încep pregătirile. În dimineaţa hotărîtă, ceremonia porneşte de la casa sărbătoritului, unde oaspeţii sînt îmbiaţi cu ţuică şi bucate alese. După cîteva «tentative» de a se... ascunde, pentru a scăpa de plata «cinstei» pe care o face la sfîrşit flăcăilor, cel ales este legat în cruciş la picioare, deasupra şi sub genunchi, peste mijloc şi peste piept cu legături de paie, iar la pălărie i se pun ramuri înverzite. Apoi este purtat pe o grapă ridicată pe umeri de patru sau şase flăcăi, urmaţi cu alai şi cîntece de întreaga obşte a satului, îmbrăcată în straie de sărbătoare, la locul arat şi de acolo la rîu, unde este scufundat în apă de patru ori în cele patru zări. În unele sate, «plugarul» purta un colac mare şi un ou roşu, iar cortegiul îl însoţea pocnind din bice sau harapnice. În Maramureş, sărbătoritul este aşezat pe teleguţa de la plug — tînjaua — de la care îşi trage numele obiceiul. Pe lîngă caracterul de rit de fertilitate, «plugarul» avea şi un rol social, juridic, în viaţa satului patriarhal. Căci astfel se distingea cel mai harnic om, erau judecaţi şi pedepsiţi cei care nu şi-au făcut la timp sau cum se cuvine muncile de primăvară, flăcăul ales, avînd drept de judecată asupra celorlalţi flăcăi din sat, ţinea judecata la rîu, unde a fost investit şi pedepsea cu bătăi la tălpi împricinaţii. Bătaia la tălpi se numeşte în Transilvania **bricelat, briceluit**, sau **prişcală**.

Fără îndoială că pierzîndu-şi rolul iniţial — acela de a meni recolte bogate (o confirmă elementele esenţiale: legăturile de paie, cufundarea în apă, colacul) — ceea ce s-a păstrat pînă în zilele noastre reprezintă doar obiceiul ca spectacol şi petrecere populară.

● **Reşiţa** găzduieşte la **9 aprilie «Alaiul obiceiurilor de primăvară»**. Debutînd cu o paradă a costumelor populare româneşti, maghiare, sîrbeşti şi germane, această a noua ediţie va aduce, în faţa publicului, străvechi obiceiuri legate de ocupaţiile, relaţiile sociale şi viaţa spirituală a sătenilor de pe întreg cuprinsul judeţului. Cum sînt: **La Sadova Veche** şi **Slatina-Timiş: «Semănatul inului»** şi **«Berbecii»**.

În comuna **Marga: «Măsuratul oilor»**. Este prilejuit de întocmirea stînelor ciobăneşti după un anumit ritual, urmînd o petrecere cu cîntece şi dansuri. În satul **Ciclova Română: «Mătcălăul»**. Este ceremonialul legării prieteniei între tineri — prietenie care se păstrează pînă la sfîrşitul vieţii. Fetele se leagă între ele, iar băieţii între ei, doi cîte doi, şi îşi zic: «matcă», «soră», sau «văruică». Ritualul este însoţit de cîntece şi dansuri specifice, de o deosebită frumuseţe.

● «Alaiul obiceiurilor de primăvară» va fi precedat — în zilele de 7—8 aprilie — de primul festival judeţean al teatrului nescris: **«Povestea vorbei»**, care se va desfăşura în toate satele de pe valea Bistrei, spectacolul final avînd loc în satul Măru din comuna Zăvoi, al cărui colectiv este laureat al primei ediţii a Festivalului naţional «Cîntarea României».

● Tot în cursul acestei luni va avea loc în judeţul Ilfov festivalul judeţean de folclor nou şi tradiţional: **«Din bătrîni pînă la noi»**, în cadrul căruia vor fi prezentate dansuri şi obiceiuri populare, tarafuri, rapsozi şi baladişti.

AURELIA CERNEANU

DELTA DUNĂRII

Fotografii de
NATALIA DUMITRU
și PAVEL TĂNJALĂ

Dor de ducă

Delta Dunării este, mai întîi de toate, un tărîm în care **lucrarea Naturii** *n-a ostenit. Dimpotrivă, această lucrare se vădește zilnic, plină de forță și măreție, iar nu arareori — de dramatism. Un canal pe care trecem astăzi poate fi mîine închis de un plaur. Aceiași plauri, minați de vînt, schimbă în cîteva ceasuri chipul unui lac întins. Același lac își poate pierde oglinda sub asaltul vegetalului. Un pămînt răsare din ape, un altul trece sub șuvoaie. Fluviul muncește asupra mării, marea muncește asupra lui, iar victoria — dacă are vreun rost cuvîntul — e cînd a unuia, cînd a celuilalt. Peste toate, nori de paseri vin și trec, cuibărind în locuri tainice, luînd în stăpînire bălțile și stufărișurile, aflînd aici* **«un pămînt care e mai mult al lor decît al nostru»** *— cum zicea Sadoveanu. Dar, fără îndoială, nici* **lucrarea Omului** *n-a contenit, ostenelile sale fiind nu mai puțin pline de forță, măreție și dramatism. Greșind uneori, greșind amarnic și irecuperabil mai rareori, omul a învățat să prețuiască farmecul acestui tărîm al miracolului zilnic. Și a învățat să-l apere. După cum, îndemnîndu-vă la drumeție în Delta Dunării, sîntem încredințați că veți deveni nu doar admiratorii, ci — o sperăm — apărătorii acestui ținut, în care — auziți? — Natura încă naște...*

---

1. Delta, așa cum trebuie văzută: din lotcă și din cort.
2. O fotografie care vă invită să recitiți «Invocația» (pag. 3)...
3. Cățelul Moisei a fost adus de la o stînă de-a moroșenilor.
4. B.T.T.-ul intră pe Dunărea Veche...
5. Spre liniștea pădurii Letea, prin liniștea stufului.
6. Lingă Mila 23 — «Veneția» Deltei.

Mica enciclopedie a drumețului

● **BABADAG** (A5) — veche și importantă așezare (în turcă, cuvîntul înseamnă «tatăl munților»), lîngă lacul omonim aflat între coline împădurite, cu o floră extrem de interesantă, cercetată de numeroși botaniști români și străini. Geamia și cișmeaua Kalaigi amintesc de peregrinările mahomedanilor din toată peninsula Balcanică. În vîrful Dealului Mare (Denis-Tepe) se află un inel de fier prins în stîncă, de care se zice că ar fi legat corăbiile argonauții, după ce — cu lîna de aur — au trecut pe aici în drumul spre Elada. De altfel, pămîntul și apele Deltei Dunării — despre care va fi vorba mai jos — sînt pomenite încă de Herodot în cartea a II-a și a IV-a; iar prima hartă care cuprinde — simbolic desigur — regiunea este cea a lui Ptolemeu, descoperită de Severinus în 1867, la Mînăstirea Athos. ● **BABA RADA** (MILA 18) (D3) — cătun pe brațul Sulina, marcînd locul de unde începe Dunărea Veche (fostul braț al Sulinei). ● **BABINA** — ostrov pe brațul Chilia. ● **BISERICUȚA** (A6) — insulă în lacul Razim; urme arheologice ale unei cetăți bizantine. ● **CARAORMAN** (D3) — sat de pescari, așezat pe grindul și canalul cu același nume [illegible] … pădure neagră … ● **CARDON** … ● **CEATAL** — locurile unde apele Dunării se împart în cele trei mari brațe (turcește: ceatal — bifurcație, furculiță). Primul, ceatalul Chilia, se află în amonte de Tulcea. Acolo, Dunărea are un debit de 6 000 mc pe secundă, în anii cu ape mari atingînd sau depășind 17 000 mc pe secundă; 63% din acest volum se scurge pe brațul Chilia. La 4,5 mile în aval de Tulcea fluviul se despică din nou: ceatalul Sfîntu Gheorghe. Debitul brațului Sulina 15%, restul (22%) curge pe brațul Sfîntu Gheorghe. ● **CHILIA** — braț al Dunării, cu o lățime de 300—700 m; cea mai mare adîncime din Deltă (34 m) se înregistrează pe acest braț în dreptul așezării Pisaru. ● **CHILIA VECHE** (D1) — străveche așezare greacă Achillea (sec. V î.e.n.). Genovezii [illegible] în a doua jumătate a sec. XIV, numind așezarea Licostomo (Gura lupilor). În sec. XV aparține Moldovei, Ștefan cel Mare ridicînd o cetate despre care un cronicar turc scria că «urcarea inamicului pe ziduri era imposibilă». Pe vremea aceea marea nu era departe, portul fiind vestit pentru marile cantități de sturioni negociate aici. Astăzi, pînă la mare sînt, în linie dreaptă, cam 40 km, distanță creată în urma enormelor construcții care este brațul Chilia, ce cară anual 48 400 000 tone de aluviuni, depunîndu-le la vărsarea în mare. (Prin comparație brațul Sulina varsă 5 800 000 tone, Sfîntu Gheorghe 16 500 000 tone.) ● **CRIȘAN** (D3) — sat așezat pe ambele maluri ale brațului Sulina, în dreptul Milei 13. Cea mai importantă așezare turistică din Deltă, de unde se deschid o mulțime de drumuri pe apă și pe uscat. Hotel «Lebăda» — 148 locuri, în camere cu 2 paturi. Anul acesta, încă 40 de locuri în căsuțe. Cabană **AGVPS**. Camere de închiriat se găsesc și la primăria localnicilor de aici, în casele lor frumoase și curate, unde se poate rămîne săptămîni, gustînd la fața locului adevăratul borș pescăresc, chiftelele din pește, sfîrîieci cu pește, cîte și mai cîte altele — pînă la plăcintele cu pește. Oprire a curselor rapide Nervom. ● **DOLOSMAN** (B6) — cap și peninsulă în Razim, punct de reper în navigația pe marele lac. În timpul romanilor aici era cetatea Argamum, distrusă pe timpul lui Justinian, împăratul Bizanțului. ● **DRANOV** (C5—D5) — important canal (desprins din brațul Sfîntu Gheorghe la km 45) și lac, lungime — 27 km. Complex piscicol cu cherhana și colonie, la extremitatea sudică. În locul întîlnirii cu Razelmul ● **DUNAVĂȚ** (C5—D4) — alt canal important, care [illegible] venind din brațul Sfîntu Gheorghe, din care se desprinde la km 34 Dunavățul de Sus și de Jos (C4) … [illegible] … **complexul Piscicol Dunavăț**. ● **ENISALA** (A5) — sat între Babadag și Razelm … cetății **Heracleea** … ● **FORTUNA (FURTUNA)** (C2-3) — lac întins, pe care se poate ajunge … ● **GORGOVA** (C3) — mică așezare pescărească aflată la jumătatea distanței dintre Tulcea și Sulina. La sud — marele lac omonim … ● **HISTRIA** … ● **ILGANI** (MILA 32) (B3) — cabană foarte frumos așezată, pe stînga brațului Sulina, peste apă de satul Partizani. În apropiere — bălțile Tătaru, Lungulețu, Meșteru. ● **IVANCEA MARE** (E4) — așezare pe ambele maluri ale brațului Sfîntu Gheorghe (km 18); zonă de cuibărit a cocorilor … spre sud-vest, ghiolul Belciugul, bogat în crapi. Urcînd pe fluviu spre Tulcea, la km 26—27 întîlnim o foarte frumoasă pădurice de arini … ● **JURILOVCA** (A6) — tipic sat lipovenesc, pe malul lacului Golovița din complexul Razelmului. Pescari vestiți, ei înfruntă apele mării, ale lacurilor Razelm (394 kmp), Golovița (118 kmp), Zmeica (52 kmp) și Sinoe (166 kmp). Case pitorești cu pereți căptușiți în exterior cu scînduri vopsite, cu interioare pictate în ulei. Acces pe șoselele asfaltate dinspre Tulcea, Hîrșova și Constanța. ● **LEDEANCA** (C2) — ghiol, în apropiere de satul Mila 23. Lansetiștii pot prinde aici frumoase exemplare de știucă. Undițarii, mai puțin zgomotoși, își iau și ei o pradă frumoasă … noroc — pot zări o luptă între cioara sură și lișiță, care își apără ouăle și puii; Sadoveanu povestește despre stratagemele de apărare a acestei mici păsări, ce poate să stea sub apă un scurt timp … pe oglinda apei, trăgînd inamicul la fund. ● **LETEA** (E2) — localitate pe marele grind omonim, în apropierea unei păduri seculare de stejar … Monument al naturii, vegetație luxuriantă, mediteraneană: plopul alb, salcia albă, răchita, ulmul, teiul sînt suporții naturali ai lianelor, carpenului de pădure, viței sălbatice, hameiului și trandafirilor sălbatici … ● **LITCOV** (B1,C1,D3) — mare canal, desprins din brațul Sfîntu Gheorghe la km 99 … Drum pitoresc pe sub coroanele sălciilor, spre Caraorman, pînă la lacurile Puiu, Puiuleț … ● **LOPATNA** … ● **LUMINA** (E4) — lac întins, preferat de lebedele mute … ● **MALIUC** (C3) — importantă așezare pe stînga brațului Sulina, mila 24. **Hotel** cu 56 locuri în camere de 1, 2, 3 paturi; încă 40 de locuri, în căsuțe; frecventă rută turistică; închirieri de bărci, locuri de tabără. Acces spre lacurile Fortuna … Stație științifică de cercetare a … Deltei Dunării, din a cărei suprafață totală de 434 000 ha, stufărișurile fixe ocupă 170 000 ha, plaurul — 100 000 ha, lacurile — 28 000 ha, grindurile și pădurile — 56 000 ha … ● **MAHMUDIA** (C4) — port pe brațul Sfîntu Gheorghe, așezare la 28 km de Tulcea … Beștepe … cetății **Salsovia** … Sadoveanu în «**Umbrele ale trecutului**» … ● **MATIȚA** (D2) — lac foarte bogat în vegetație … ● **MURIGHIOL** (C4) — comună așezată în dreptul km 60 de pe brațul Sfîntu Gheorghe … **Camping Coop** (240 locuri) … ● **NUFĂRUL** (B3) — sat la km 100 pe brațul Sfîntu Gheorghe … ● **OBRETIN** (D3) — lac … ● **PARDINA** (B2) … ● **PERIȘOR (-ZĂTOANE)** (E5) — rezervație … ● **PERIVOLOVCA** (D4) — vechi braț al Dunării … ● **PERIPRAVA** (E1) — 103 km depărtare de Tulcea … ● **PERITEASCA (— LEAHOVA)** (B5, 6) — rezervație naturală de 3 900 ha … ● **POPINA** (B4) — insulă în Razelm (suprafață: 90 ha) … ● **PORTIȚA** (B6) … ● **RAZELM, RAZIM (— SINOE)** … ● **ROȘCA (— BUHAIOVA)** (E1) … ● **ROȘU** (E4) … ● **SACALIN** (F5-F6) … ● **SFÎNTU GHEORGHE** (E5) … ● **SULINA** — brațul de mijloc al Dunării, amenajat între anii 1880—1902, cînd a fost tăiat și dragat pe o lungime de 31,9 km, scurtîndu-se Marele M — bucla Dunării Vechi, din circuitul vaselor maritime și oceanice de mare tonaj. Are o lungime de peste 75 km, socotind și digurile laterale ce-l împrejmuiesc din portul Sulina spre larg. **Orașul Sulina** (F3) este menționat încă din 950 e.n. de Constantin Porfirogenetul. Port cu viață intensă, Sulina a avut statut de «Porto Franco»; vechile porturi ale «Europa»… lisa-ului — cum ne apar în romanul lui Jean Bart — le mai putem vedea și astăzi pe pietrele odihnei de veci a marinarilor și călătorilor de mai toate națiile și religiile lumii, atrași aici de mirajul îmbogățirii rapide. Sulina a păstrat și astăzi un chei lung,

foarte frumos, față de care sînt orientate perpendicular sau paralel mai toate străzile. **Farul**, ridicat în 1802, reclădit în 1842, a rămas azi mult în urma vărsării fluviului în mare. Hotel vechi; un nou hotel (160 locuri) va fi construit, începînd din iunie. Plajă întinsă, acces spre Cordon, Sfiștofca, Letea și, în sud, spre lacurile Lumina, Roșu și Roșuleț. ● **TATANIR** (C1) — sat așezat pe canalul cu același nume, din brațul Chilia. În apropiere, lacul omonim, foarte bogat în pește. Cherhana. ● **TULCEA** (A3) — «Poarta Deltei», reședința județului; gară, autogară, aeroport. Hotel «**Delta**» (220 locuri în camere cu 2 paturi); în curs de finisare un nou hotel (200 locuri). Așezare cu o vechime de peste 2000 de ani (castrul roman **Aegyssus**). Astăzi, important port industrial, comercial și turistic. Cheiuri modernizate. Faleză foarte bine îngrijită. **Muzeul Deltei Dunării**. **Agenție de turism** (str. 23 August, nr. 24, telefon 14720). Prefix interurban: 915.

EXCURSII ORGANIZATE DE OJT TULCEA

● O ZI: plecare din Tulcea (10,30) — Maliuc — Crișan — Mila 23 — lacul Fortuna — Maliuc — Tulcea (18,30), cu o masă pescărească la Maliuc sau Crișan.

● DOUĂ ZILE — plecare Tulcea (10,30) — dejun la Maliuc sau Crișan, urmat de o plimbare cu bărcile; seara, foc de tabără și crap la proțap; după micul dejun de a doua zi se pleacă pe Dunărea Veche — lacul Fortuna — Mila 23 — Crișan sau Maliuc — Tulcea (17), cînd la restaurantul «Delta».

● O ZI de odihnă la Maliuc sau Crișan — plecare din Tulcea (10,30) — dejun la restaurantul din Maliuc sau la «Lebăda» din Crișan și, la cerere, plimbări cu bărcile.

● DOUĂ ZILE, cu șalupa de 12 persoane, pe brațul Sfîntu Gheorghe: plecare Tulcea (8,30) — cazare și masă Sfîntu Gheorghe, după care se intră pe canalul Ivancea — lacurile Puiu, Puiuleț, Roșu, Roșuleț — canal Caraorman — Crișan — Mila 23 — Maliuc — Tulcea.

● TREI ZILE pe brațul Sfîntu Gheorghe, excursie introdusă anul acesta: plecare Tulcea (ora 13), cu vasa Nervom — cazare și masă pe pontoane — dormitor la Sfîntu Gheorghe (cabine cu 4 locuri) — program de plajă. Întoarcere tot cu vasa Nervom.

● DOUĂ ZILE cu autocarul la Murighiol, cazare la camping, sau la particulari, plimbări cu bărcile în raza Murighiolului, întoarcerea a doua zi.

● PLIMBĂRI DE AGREMENT în raza portului Tulcea (7,30—10,30) cu vizitarea Ceatalului Chilia și Sfîntu Gheorghe.

MIHAI CREANGĂ

E o fereastră de castel, dimineața e limpede, lasă drum ochiului în zări, pînă departe, așa încît imaginația ar putea să intre cu ușurință în teritoriul basmului — ar pune inimi sub armurile grele, brațe puternice să se încordeze pe un vechi «paloș de două mîini», ar așeza sub bolțile joase, ca la o cină de taină, bărbați și femei în jurul meselor lungi, în jilțurile sculptate. Focurile din căminurile mari, acoperite cu splendide cahle înflorate, și-ar arunca straniile pîlpîiri prin unghere, ar dudui poate și pîntecoasa sobă franțuzească cu forma ei care amintește de o stranie pagodă și cu siluetele albastre, întruchipînd stîngaci în faianță virtuțile omenești. S-ar auzi pași pe scara abruptă, îngustă, făcută parcă pentru urcări și coborîri tainice, un trup greoi și ostenit ar dormi, poate, lîngă o siluetă subțiratică în patul uriaș cu baldachin, un fel de cetate a somnului, cu stîlpi sculptați și cu amorași care să aducă vise mai senine. Cîte gemete au răsunat în celula umedă și întunecoasă pe care am văzut-o adineauri? Cu ce rugi, tremurătoare ori ipocrite, a fost invocată pronia în capela cetății? Am auzit că americanii vin special aici, să caute umbra legendarului Dracula. Cineva glumea, zicînd că englezii n-ar întîrzia să populeze cu fantome un asemenea castel, făcut anume parcă pentru ecouri care să-ți înghețe sîngele în vine.

Prin labirintul de încăperi ce ascund istoria a șase sute de ani, ne conduce pictorul Constantin Doroftei, muzeograf la Muzeul Branului. Privim mobila lombardă, miile de motive încolăcite în vîrtejuri în sala cu piese orientale și-l ascultăm pe pictorul Doroftei vorbind despre o comunicare științifică la care lucrează, avînd ca temă simboluri ale decorației, ale ornamentației, meditație inspirată de zilele și ceasurile petrecute aici. Precizia faptului istoric e un lucru obligatoriu, chiar dacă pentru atîția turiști castelul-muzeu a devenit în drumurile lor un loc familiar, un fel de Elsinore românesc ce se înaltă pe stînca lui, fără sugestia sumbră a tragediei shakespeariene, ca o splendidă demonstrație de meșteșug și știință arhitectonică a celor ce au construit-o. Anul trecut s-au împlinit șase veacuri de cînd datează documentul prin care brașovenii îi propuneau lui Ludovic de Anjou să ridice cetatea Branului pe cheltuiala lor. Era un loc strategic bun, un punct de observație ce ținea sub control aici, în pasul Rucăr-Bran, nu numai calea ce unea Transilvania cu Țara Românească, dar și o vastă panoramă a Țării Bîrsei, locuri cu mari frumuseți, pe care istoricul A.D. Xenopol le străbătea vrăjit la 1912, meditînd semnificativ într-o «carte de amintire de la casa de odihnă»: «Omule, Caraimane, de ce stați voi despărțiți. Cînd prin stînci voi chiar din fire sînteți așa strîns uniți?» Timp de șapte ani, între 1412 și 1419, Branul a intrat în stăpînirea domnului Mircea cel Bătrîn ca să devină o pavăză fortificată în calea invaziilor lui Baiazid. A fost cîndva, pînă în 1836, și loc de vamă comercială, a fost luat în stăpînire de garda națională a brănenilor în timpul revoluției de la 1848, austriecii i-au înlocuit, la 1877, acoperișurile cu împletituri de nuiele... Fîntîna din curtea interioară, se spune, ascundea subterane secrete. De-a lungul secolelor au fost adunate la Bran piese ale artei feudale românești, mobilier de Renaștere europeană, covoare orientale, grațioase mobile în stil rococo. În noaptea cutremurului din 4 martie, portarul i-a văzut zidurile legănîndu-se deasupra abisului ca într-un vis apocaliptic. Apoi visul a încetat și muzeul Branului se conturează ca înainte, pe cerul albastru, înconjurat de aceiași brazi și de aceleași culmi veșnice ale munților. Basmul continuă, așa cum l-am văzut și în frumosul album pe care Sandu Mendrea l-a dedicat locului, cu rîul auriu plin de păstrăvi, cu hodaia, troița, stîna, joagărul, fîntîna cu cumpănă, casele și lucrurile lor de viață — lăzi de zestre, ștergare și covoare și maldăre de țesături măiestre ieșite de sub strămoșescul război de țesut, de sub mîinile brănencelor — toate adunate jos, lîngă castel, într-un frumos muzeu etnografic în aer liber. Am aflat de la directorul Ion Prahoveanu că Muzeul Bran a avut în anul 1977 peste 220.000 de vizitatori. E o cifră mare, pe care toți locuitorii comunei Bran și-o socotesc alături de mîndriile lor de fiecare zi — casele ca niște vile care arată priceperea meșterilor locali, florile, iscusința femeilor care-și țes mai departe podoabele, iile acoperite cu broderii rafinate în alb și negru, maramele, cămășile bărbaților tivite cu roșu de la inimă.

În serile cînd la castel au loc spectacole de sunet și lumină, cînd răsună muzică și poezie, iar încăperile se reînsuflețesc cu gînduri și emoții, basmul reîncepe. Reîncepe în fiecare dimineață, cînd frunzișul își aruncă umbra peste pod, cînd copiii se duc la școală în aer de munte și în chemare de pasăre, iar oamenii se strigă pe nume ce păstrează amintirea pădurilor.

ANDA RAICU

1

BRAN

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Reportaj fotografic de
PAVEL TÂNJALĂ

1. Aflux turistic în toate anotimpurile.
2. Ce inimă a bătut sub această armură?
3. Curtea interioară — loc cu mii de «unghiuri bune» pentru fotoreporteri.
4. Se spune că fîntîna din curtea interioară ar fi dus către subterane secrete.
5. Un colț din sala de muzică (stil baroc — sec. XVII).
6. O demonstrație a meșterilor de cahle.
7. Bufet din secolul al XVI-lea (Renaștere engleză).
8. În sala de Consiliu.
9. O imagine a lui Bachus — pe un vas italian de Urbino (sec. XVIII).
10. ...și o alta cu motivul sirenei (scaun în stil baroc).

CÎND RENAŞTE IARBA...

Datina şi dorul

Călătorind acum, la începutul de renaştere a ierbii, încep să cred că anotimpul cel mai bun pentru cunoaştere este acesta în care ne aflăm. Sîntem la hotarul dintre nici prea cald şi nici prea rece, lumina e clară şi apa e limpede, fiinţa noastră ieşită din iarnă tînjeşte să vie în atingere cu muntele, cîmpia şi dealul, marea, pădurea şi lacul.

O parte dintre aceste daruri cu care am fost noi hărăziţi, le întîlneşti urcînd potecile ce duc spre munţii păduroşi ai Giurgeului, ai Gurghiului şi ai Călimanilor, şi coborînd în întinsa Cîmpie a Transilvaniei.

Păstram demult dorinţa să vizitez muzeul etnografic din Reghin. Parcurgîndu-l, mai întîi singură apoi însoţită de etnograful Anton Badea, am avut înaintea ochilor, sintetizată în obiecte şi panouri, viaţa în complexitatea ei aşa cum a fost din vremuri mult depărtate. Obiectele au darul să sugereze, prin gîndita lor alăturare, tablouri de viaţă pe zone, anotimpuri, munci, obiceiuri. Pescuitul, păstoritul, agricultura, olăritul sînt ocupaţii şi îndeletniciri pe care le găsim aidoma celor practicate pe tot cuprinsul pămîntului nostru, cu diferenţe fireşti date de fireasca diferenţă pe zone a elementelor esenţiale care au stat la baza vieţii materiale: piatra, lemnul, metalul şi lutul.

Reţin ca pe o scenă de spectacol pescuitul pe catalige, pescuitul de noapte cu făclii purtate pe Mureş, căutatul mierei în copacii din munte — purtători de stupi şi prinderea albinelor, săvîrşită în taină şi cu dibăcie toamna sau primăvara, urcatul oilor la munte şi viaţa ciobanului singuratic, imaginea fluieraşilor cunoscuţi din Hodac, sat de pe Valea Gurghiului, harta cu drumurile de desfacere a fluierului punctînd zone din toată ţara, lucrul pămîntului, la început cu săpăliga, apoi cu plugul de lemn şi cu cel de fier. Aici se sfîrşeşte viaţa de muzeu a satului, cealaltă eră a muncii pămîntului — tractorul, semănătoarea, combina — fiind imaginea subînţeleasă din perspectiva căreia privim acum truda trecută.

Fotografii de
ANTON BADEA

1. Măşti de la «Boul înstruţat» — Tăure, judeţul Bistriţa-Năsăud (obiceiul omagiază pe întîiul arător ieşit în brazdă înainte de răsăritul soarelui).

2. Chemători şi chemătoare la nuntă, din satul Dumbrava, judeţul Bistriţa-Năsăud.

3. Scăldarea plugarului, satul Pintic, judeţul Bistriţa-Năsăud.

4. «Boul înstruţat» — obicei de primăvară din Tăure, judeţul Bistriţa-Năsăud.

5. Alaiul cu întîiul arător în drum spre ogor pe uliţele satului Pintic.

Muzeul etnografic din Reghin mi-a rezervat surpriza neîntîlnită pînă acum la alte asemenea instituţii, aceea a unui tezaur de o anume factură şi un anume preţ: el este realizatorul şi deţinătorul a şaptezeci de filme etnografice. De la vizionarea unora dintre ele pe peretele din camera de lucru a directorului — etnograful Anton Badea — a început acest dialog pe care îl transcriu după cum urmează cu întreruperile fireşti, produse în momentele de schimbare a rolei.

— Cu ce film vreţi să începem? Să vă pun «Boul înstruţat». La Rusalii se «împănează», cum spun ei, se ornează, cu alte cuvinte, doi boi frumoşi şi flăcăii merg cu ei prin sat pe la toate gazdele. Gazdele îi udă şi-i cinstesc...

— Care-i următorul film? Al 71-lea...

— Craii de la Mocod. Cei mai corecţi fii ai satului aleşi dintre băieţii care urmează să intre în joc la numiţi şi duşi la apă, primăvara, cînd se scaldă, de fapt, şi plugarii. Sînt purtaţi pe scaune ornate cu perne şi pomi roditori, cu turtiţe şi panglici. Un alai vesel îi duce către apă. Scăldarea e cu tîrguială. Dacă spun în glumă că nu dau de băut, îi aruncă fain — frumos în apă. După ce îi scaldă pe ei, îi iau pe plugar — primul arător din anul acela. Apoi sînt udaţi toţi cei ce sînt noi veniţi în sat: cei-i însurat, cei-i primar, cei-i croitor, pe toţi îi scaldă.

— Obiceiul e răspîndit?

— Nu. Acesta e numai aici. Plugarul însă are arie mare de răspîndire. Obiceiul e amintit şi în volumul I al istoriei literaturii române. Sînt şi obiceiuri în Cîmpia Transilvaniei necunoscute pînă la cercetările noastre. Unul dintre ele e Paparuda la măsuratul oilor. Îi zice Păpălugură şi are loc în judeţul Bistriţa-Năsăud.

— De cînd aţi început să faceţi filme?

— Din '57. Am avut aparate. Multe mi-a dat Bucureştiul, multe mi-am luat şi eu. Îmi fac singur şi filmele şi fotografiile. Am laborator şi-apoi lucrez de dimineaţă pînă noaptea la unsprezece.

— La dumneavoastră aici s-ar putea face un curs de film etnografic.

— E o intenţie a mea mai veche. Am vrut să trimit adrese la muzee în sensul acesta. I-aş fi ţinut pe oameni vreo zece zile, mai făceau şi teren, apoi se duceau cu ceva acasă. E foarte important ca un etnograf să facă film. Vedeţi, sînt multe lucruri care, firesc, potrivit modului nostru de viaţă, dispar. Unele sub ochii noştri, iar altele nu vor întîrzia mult. Filmul ar fi un fel de document. Pentru reuşita lui trebuie să mergi cu raniţa în spate la Topliţa pe cărări de munte, pe la stîni şi aşezări, pe la Vatra Dornei, şi tot pe jos pînă la Bistriţa-Năsăud... Acum vă dau filmul cu un obicei din satul Pintic. Filmul începe, cum vedeţi, cu panorama satului. E o aşezare frumoasă. Trei feciori îl pîndesc pe primul arător. Îl prind, îl predau familiei şi dau vestea în sat că el va fi cel udat. Iată şi ziua a doua, ziua sărbătorii. Arătorul e purtat spre holdă. Încetîncet se strînge alaiul. Merg cîntînd. Pe aceeaşi melodie se cîntă trei cîntece închinate plugarului...

— Aţi văzut şi alte filme etnografice în afară de ale dumneavoastră?

— Am văzut. Unele merg. Pe altele nu le-aş fi dat în circuit. Părerea mea e că etnograful modern trebuie să ştie să filmeze. Avem nevoie de filme etnografice făcute de un etnograf şcolit pentru film. Regizorii noştri nu ştiu etnografie şi filmele lor ies false ori festiviste...

Pe ecranul improvizat filmul continuă.

Obiceiul plugarului practicat odinioară în Oltenia şi Bucovina mai e viu în cîteva localităţi din Cîmpia Transilvaniei şi valea Gurghiului. Alaiul merge, aşadar, cu primul arător în frunte, la holdă, la scăldătoare şi apoi spre casă. Bărbaţii poartă la gît un fel de basmale roşii, semn al tinereţii şi al bărbăţiei. Obiceiul omagiază pe întîiul plugar ieşit în brazdă înainte de răsăritul soarelui. Cu apa din lacul în care a fost scăldat, arătorul stropeşte în cele patru puncte cardinale să fie ploaie şi rod. Aleargă apoi pînă la prima casă unde îl aşteaptă familia cu haine uscate. De aici alaiul trece prin sat şi ajunge în grădina plugarului. Acolo are loc ospăţul.

— Acum «Jocul cu turca». E obiceiul din satul Vătava. Am filmat cu aparatul lui Gusti. Îl am şi acum. Îl ţin de amintire. Are un mecanism fantastic de bun, dar la 16 mm pe secundă. Dacă l-aş putea modifica la 24 mm., aş face treabă bună cu el. Jocul cu turca are loc iarna. Se practică şi azi ca mai demult. Nimic nu s-a modificat în desfăşurarea lui. E un fel de pluguşor în care se aminteşte tot ciclul agricol: am arat, am semănat, grîul a crescut, l-am cules şi l-am măcinat şi din făina aceea s-a făcut colacul ce-l avem pe masă. Aceasta este «alduirea» colacului sau mulţumita lui...

Se derulează în continuare filmele de cîte 10 minute. Unele dintre ele sînt pur şi simplu munci practicate odinioară şi reconstituite acum pentru păstrarea lor documentară, aşa cum ar fi trudita scoatere a uleiului din sămînţa de dovleac. Cele mai multe sînt sărbători folclorice, dar şi acestea din urmă sînt, în adîncul lor, pornite de asemeni din semnificaţiile muncii.

Filmate acum, la vîrsta lor milenară, cu pasiunea, priceperea şi sîrgul unui etnograf, ele au valoare de document de arhivă pentru rememorarea vieţii românilor desfăşurată în întinsa cîmpie a Transilvaniei de-a lungul istoriei noastre.

DONA ROŞU

Cartea de turism

Convorbire cu GHEORGHE CONSTANTINESCU, directorul Editurii Sport-Turism

Poate nici o altă categorie de carte nu se epuizează așa de repede din rafturile librăriilor ca tomurile destinate călătoriilor sau despre călătorii. Sute de scrisori ale cititorilor cer publicarea unor ghiduri, hărți, itinerare sau însemnări de călătorie în tiraje din ce în ce mai mari, deși asemenea tipărituri dețin de-acum recorduri de tiraj. Răspundem an numeroaselor solicitări venite din partea amatorilor de drumeție care se interesează de literatura turistică a anului 1978. Ne-am adresat, așadar, tovarășului *Gheorghe Constantinescu*, directorul Editurii Sport-Turism.

— Este binecunoscută producția editurii dv. care crește, îmbucurător, an de an.

— Zic eu că nu prea multe case editoriale se pot lăuda cu asemenea amplificări ale producției cum a cunoscut Editura Sport-Turism. În 1975 cînd ne-am reorganizat activitatea, ne-am dublat valoarea producției, apoi, în fiecare an, producția s-a dublat față de anul precedent. După cum știți, edităm carte destinată sportului — de tehnică, educație și etică sportivă — dar cel mai mare număr de titluri sînt înscrise în aria largă a turismului.

— Ne-ar interesa acest din urmă sector al activității editurii.

— Se poate afirma că niciodată în țara noastră cartea turistică n-a cunoscut o asemenea răspîndire. O caută pionierii ce străbat țara în fel de fel de expediții, dar și vîrstnicii ce vor să cunoască frumusețile patriei, munții și Delta Dunării, orașele, monumentele istorice, de artă și cultură. Homo-viator, omul — călător care a făcut din drumeție un mijloc de cunoaștere și instruire, pretinde pe drept, o literatură turistică cît mai bogată. Cu toate strădaniile noastre de a mări tirajele, ele sînt totuși insuficiente, deși avem titluri care se tipăresc chiar în 80.000 de exemplare. Cărțile din colecția «Munții noștri» cunosc un mare succes de librărie, chiar dacă le-am edita într-un tiraj de trei-patru ori mai mare.

— Dar ar fi interesant să ne spuneți ce noutăți aduce anul editorial 1978 iubitorilor de literatură turistică.

— Continuăm vechile noastre colecții și serii mult apreciate și așteptate de public, dar avem și serii noi. Iată, seria «Zone etnografice» va descrie Gorjul, Vrancea, Rădăuți, Muscel. Seria «Itinerarii turistice» se va îmbogăți cu lucrări despre Valea Trotușului, Oltenia Subcarpatică și Moldova de mijloc. Vor apare noi ghiduri turistice despre județele Suceava, Buzău, Maramureș, Cluj, Constanța, Bihor, Dolj, Arad, iar colecția «Mic îndreptar turistic» va prezenta localitățile Deva, Covasna, Piatra Neamț, Băile Herculane, Felix, 1 Mai, Sovata, Sinaia, Alba Iulia, Botoșani, Oradea, Băltătești, Buziaș, Călimănești-Căciulata. În colecția «Munții noștri» anunțăm noi titluri: munții Vîlcan, Zarandului, Șureanu, Călimani, Harghita, Rodnei, Codru-Moma, Perșani, Pădurea Craiului, Hășmaș-Suhard, Anineș. Vom tipări în tiraje foarte mari hărți-pliante, despre cei mai asaltați munți: Vrancei, Paring, Retezat, Bihor, Bodoc-Baraolt, Bucegi, Postăvarul. Hărți turistice complexe ale județelor patriei vor apare în premieră în 1978 și cele dintîi vor fi dedicate județelor: Suceava, Sibiu, Alba, Sălaj, Argeș, Maramureș, Arad, Brașov, precum și Bucureștiului. Sîntem într-o fază foarte înaintată de pregătire a unui nou ghid turistic «România» într-o concepție modernă, cu o sistematizare originală, oferind o informație extrem de bogată despre istoria, cultura, geografia, localitățile, zonele turistice ale țării noastre. Acest ghid va fi editat în mai multe limbi de mare circulație și va fi oferit și la export. Vom publica o serie de lucrări de mare importanță, necesare nu numai bibliotecii turistului care se vrea informat exhaustiv, dar și unora care studiază, cercetează. Menționăm doar trei asemenea titluri: «Geografia turismului» (vol. I), «România — drumuri și popasuri», «Dezvoltarea turismului internațional în România». Dintre albumele fotografice care prezintă prin imagine frumusețile tărîmului românesc intitulate «România» amintesc pe cele dedicate Deltei Dunării și județului Hunedoara; două albume vom consacra țărilor socialiste frățești — Polonia și URSS. Un album de mare întindere va fi cel intitulat «România» — 1200 imagini alb-negru și color, structurate pe județe — editat și în limbile engleză, franceză, germană, rusă și spaniolă. În 1977 am lansat o colecție de microalbume color despre monumente românești, istorice și de artă; cu o grafică elegantă, cu o ilustrație ireproșabilă, această colecție este foarte solicitată pentru bogata ei ilustrație, de pildă, albumul «Dobrogea» va avea peste 500 de imagini. În acest an se va extinde și recenta serie lansată de editura noastră «Vacanță și sănătate»; vor apare noi broșuri educative despre viața rațională și sportul, mersul și alergarea, colesterolul și păstrarea sănătății, stațiunile în care se tratează bolile renale, sfaturi pentru turiștii suferinzi de boli gastro-duodenale, despre cura heliomarină, gimnastica hindusă.

Din lucrările ce fac parte din literatura turistică — eseuri, reportaje, impresii de călătorie — aș vrea să anunț noi titluri în colecția «Cîntarea României»: «Frumusețea patriei» de Tudor Arghezi, «Scrieri de călătorie» de Tudor Vianu, «Itinerar umanist» de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, «Pe un picior de plai» de Eugen Barbu — iar în seria «Mapamond»: «Peregrin valah» de Gheorghe Tomozei, «Țara Dorului» de Ion Dodu-Bălan, «Prizonierul punctelor cardinale» de Roman Constantin. Seria «Locuri și legende», foarte apreciată, va oferi următoarele lucrări: Alexandru Mitru: «Craiova — legende și povestiri», Lola Chiracu-Stere: «Legendele stațiunilor balneare românești», Viorica Nicoară: «Cetatea cu șapte turnuri — legende istorice» sau din seria «Culturi și civilizații» consemnăm: Constantin Daniel: «Civilizația feniciană», Darie Novăceanu: «Mexicul cel din totdeauna», Ion Dumitru-Snagov: «India».

Sînt doar o parte din aparițiile de carte turistică din 1978, cartea care indică, asemeni barometrului sensibil, că și la noi turismul cuprinde mase din ce în ce mai însemnate de oameni.

ION PREDA

Lecturi

ANDREI CORNEA

DE LA „PORTULAN" LA „VEDEREA TURISTICĂ"

Aparent, cartea lui Andrei Cornea se înscrie în sfera istoriei artelor fiind un comentariu critic, dar și literar (cu un minim de ficțiune) al unor opere de artă în care mesajul e în primul rînd documentar. De la *Portulan* — vechea hartă gravată în Evul de mijloc, pînă la vederile turistice moderne — se întinde o adevărată istorie a modului de a cunoaște lumea prin călătorii. Din acest punct de vedere, lucrarea de față e un *fals jurnal* de călătorie cu tradiție în opera lui Odobescu *(Pseudokynegetikos)* egal cu o invitație la o *falsă* călătorie pe marginea unor călătorii reale, consumate odinioară de călători mai mult sau mai puțin celebri. Autorul urmărește cu fidelitate desenele și documentele grafice aparținînd unor călători străini ce-au trecut pe la noi (prin țările române) în secolele XVIII—XIX. Dacă acest comentariu s-ar fi rezumat numai la caracterizări (la aprecieri și negații) din sfera esteticului, am fi avut de a face cu o exegeză de specialitate, dar păstrînd în subsidiar și acest mod de abordare, Andrei Cornea pune în evidență — în prim plan — valoarea testimonială a documentelor grafice. Cu o astfel de abordare, istoricul de artă ne oferă o adevărată carte de călătorie, în spațiul de grație al unor epoci revolute, o călătorie ilustrată de stampe, în care este cenzurată fantezia neverosimilă a «turiștilor» și este, în același timp, descoperită o imagine mai clară a lumii românești bătută cu poștalionul sau cu piciorul. Călătoria oferită este, desigur, imaginară, este o creație epică a lui Andrei Cornea. Acest fel de itinerar cultural-artistic abundă de idei și de referințe psiho-culturale, figurînd un dialog intelectual și nu unul realizat din descripții pitorești.

Într-un capitol (Călătoria și stilul) ni se face o trecere în revistă a atitudinii față de călătorie, un fel de teoretizare a mentalităților turistice, ce țin de epocă și de ideile despre lume. Se trece apoi la «studierea» raportului dintre «ilustrație» și «călătoria tradițională», epoca în care o Europă sedentară își trimite antenele în lume. Atitudinea aceasta este denumită «marcopolescă» (de la Marco Polo), caracterizată printr-o relatare cantitativă de fapte, de detalii, de imagini reci. Urmează apoi o epocă în care e descoperit pitorescul, urmată de o alta în care călătorul are conștiința călătoriei, atitudine egală cu «turismul», cu «vederea» turistică. Călătorul tradițional era un *sedentar* (ca spirit), cel modern un itinerant. Iată această istorie a mentalităților turistice, această suită de caracterizări și de tipologii de ordin sociologic, se sprijină pe desene, pe stampe (semnate de călători și artiști ca Karaczay, Liotard, Franz Abresch, Jakob Alt, Michel Bouquet, Charles Doussault, Lancelot, Preziosi, Raffet etc.), dar se mai sprijină și pe o temeinică și aprofundată informație de ordin istoric. Andrei Cornea ne invită la o călătorie cu poștalionul, dar la o călătorie comentată și cercetată după cele mai moderne mijloace de investigare. Carte de studiu, de agrement, de literatură sau de istorie a artelor, *De la portulan la vederea turistică* e și o carte severă de turism, gîndită ca o activitate elevată. Dincolo de aceste atribute, această invitație la călătorie mai e și bine scrisă, cu voluptate și cu talent.

EMIL MANU

Ilustratele lunii

O ZI DE RÎS LA BRĂNEȘTI

Un carnaval popular de o stranie frumusețe, o cavalcadă a comicului și grotescului iscată de o fantezie incredibilă, echivalentă poate, doar cu dezlănțuirea naturii sub efluviile primăverii, se întîmplă la Brănești, în fiecare an, la vremea cînd se bate nătvița, într-o luni denumită după datină «a ciorilor». Semnificația evenimentului etnografic a fost comentată cu detalii în numărul anterior al revistei noastre și descrierea lui, cum era și firesc, nu a ajuns pînă la cititor în toată bogăția de nuanțe pe care i-ar fi adus-o spectacolul integral văzut și auzit la fața locului. Faptul că această splendidă «Sărbătoare a cucilor» se desfășoară dintotdeauna («de cînd exista comuna noastră», spun brăneștenii) la doi pași de Capitală și că, totuși, extrem de puțini bucureșteni știu de existența ei — îmi întărește o mai veche părere că tezaurul folcloric al Ilfovului este încă insuficient adus la cunoștința marelui public, a turiștilor de orice vîrstă. Sugerăm organizatorilor de la OJT Ilfov — că acest moment folcloric de o zi la Brănești poate deveni și o destinație pentru excursii care s-ar bucura de un neîndoielnic succes. De altă parte, forurile direct sau chiar indirect interesate (revista noastră se socotește încă de pe acum printre acestea) se pot gîndi la o mai interesantă punere în valoare a tradiției, la revitalizarea ei și, evident, la stimularea talentelor artiștilor amatori care-i dau viață, organizînd la timpul cuvenit o paradă a măștilor ca și concursuri dotate cu premii pentru costumația cea mai reușită, pentru scenetele — nenumărate — care compun și animă «alaiul cucilor». Evident, teama firească de o alterare a datinei (există de pe acum asemenea tendințe), de o frînare a spontaneității și naturaleței ce-i dau și farmecul, pare a fi demnă de luat în seamă. Dar, ca și în cazul altor serbări populare (am văzut, de pildă, în iarnă, un excelent Alai al nunților la Prundu Bîrgăului), grija și respectul față de simbolurile, mesajul și forma expresivă a datinei asigură — acolo unde se pune suflet — rezultate foarte bune.

O dată pe an, locuitorii Bräneștiului își transformă comuna într-o miraculoasă scenă în aer liber. Cu mic, cu mare, bărbații — căci ei sînt eroii și actorii marelui spectacol carnavalesc popular — se travestesc și joacă neobosiți, de dimineață pînă seara, cele mai fantastice scene ale unei alegorii care celebrează noul suflu al vieții în primăvară, renașterea naturii și a puterilor omenești. Cîndva (se cunoaște originea datinei ca rit agrar, al începerii muncilor cîmpului), se ieșea simbolic cu plugul la arat. Se mai spune — și chiar dacă nu este reală, explicația are o sugestivă frumusețe — că tradiția ar evoca o zi din epoca romană, cînd sclavii, deghizați spre a nu fi recunoscuți, aveau voie să-și ia în derîdere și să-și bată stăpînii. Azi, mascații te lovesc — mai zdravăn ori mai blînd, după elan, puteri sau convenție acceptată — pe umăr sau pe spinare să fii sănătos și voinic. Pînă noaptea, ei colindă satul într-un iureș de vitalitate: sînt acolo alaiuri comice de nuntă, ciobani și cocoși, măturători și fantome, cărturari și lăutari, măști și costume întruchipînd o întreagă lume de caractere și moravuri, de virtuți și beteșuguri, totul compus cu ajutorul unei recuzite simple, la îndemînă, din lighene vechi și becuri consumate, din panglici, trestii, valuri de lînă, presuri ori oglinzi. A le descrie ar fi o întreprindere grea și, de fapt, lipsită de rost, fiindcă, asemeni oricărui carnaval, «Sărbătoarea cucilor» de la Brănești trebuie neapărat trăită în întreaga ei atmosferă, debordînd de veselie și tinerețe. Să mergem s-o vedem la începutul primăverii viitoare și să nu uităm, înainte de toate, aparatele de fotografiat.

Și încă ceva: tot ce am sugerat aici este, ne place să credem, un excelent subiect pentru cineaști, pentru reporterii de televiziune, caleidoscop de secvențe care se constituie prin forța sugestivă în originală reprezentație de teatru pantomimic sau (de ce nu?) într-un demult așteptat și spumos film de comedie.

ANDA RAICU

Reportaj fotografic de DRAGOȘ SPIȚERU

LITORALUL - SEZON PERMANENT DE VACANȚĂ

Cei mai mulți își amintesc de litoralul Mării Negre doar vara. Și își programează concediile numai în iulie și august. Este o eroare. Litoralul nu înseamnă vacanță doar în cele două luni de caniculă. El oferă un sezon permanent de sejur în oricare dintre cele douăsprezece luni ale anului. Pentru tratament, pentru odihnă, pentru cultură, pentru cunoaștere, deoarece iarna [illegible] mări are frumuseți aparte. Peste 7 000 de locuri de tratament se oferă în stațiunile Eforie Sud, Eforie Nord, Neptun, Mangalia — în hoteluri sau vile.

— Aici se tratează cu rezultate identice celor obținute în lunile de vară o serie de boli: afecțiuni ale aparatului locomotor, în ansamblul lor, cu mențiuni speciale pentru bolile reumatismale degenerative, abarticulare, inflamatorii și posttraumatice, unele forme ale maladiilor nevralgice, afecțiuni ginecologice și ale căilor respiratorii, boli de nutriție și metabolism — ține să precizeze dr. Ștefan Ionescu-Călinești, medic specializat în balneologie de vreo 30 de ani, creatorul celebrelor cosmetice și medicamente din gama «Pell-Amar». Sînt foarte mulți oameni — hipertensivi, astmatici, suferinzi de afecțiuni nervoase — care nu suportă în sezonul cald tratamentele sau cura pe malul mării. Oricît de dură e iarna, pe litoralul nostru clima e blîndă, acomodarea se face bine căci nu sînt schimbări bruște de temperatură iar factorii de stress sînt în mare parte inexistenți.

Dar litoralul nu înseamnă numai tratament. Se pot aranja în stațiunile sale permanente sejururi pentru 7—10—12 zile. Primăvara sau toamna, ori în sezonul alb, agențiile de turism oferă numeroase excursii în județul Constanța — pe la marile muzee dobrogene, în Deltă, sau chiar la Varna cu vizitarea litoralului bulgăresc — seri folclorice, degustări de vinuri la podgoriile Murfatlarului. Muzeele, spectacolele teatrului din Constanța, vizitarea unor expoziții de artă, a unor monumente de arhitectură veche, a acvariului, a delfinariului, participarea la un tur al litoralului — iată doar cîteva sugestii pentru un program «plin» de vacanță ce și-l poate face chiar un pretențios care se hotărăște să-și petreacă vacanța în zilele cînd nu se face plajă. Apoi mai sînt discotecile, barurile, restaurantele cu specific, sălile de jocuri, piscinele acoperite, cu apă de mare încălzită, săli de sport, biblioteci, cluburi. Se pot organiza excursii de o jumătate de zi în comune sau în orașe dobrogene interesante sub aspect etnografic sau istoric. Ispititor e și faptul că toate restaurantele hotelurilor ce găzduiesc vilegiaturiști oferă, în fiecare zi, cîte trei meniuri la alegere.

Dar mai este un argument, deloc neglijabil, în a prefera un concediu pe litoral în afara lunilor de mare aglomerație și anume importantele reduceri de prețuri la biletele de tratament sau odihnă. Dacă un bilet de tratament pentru 18 zile costă în lunile iulie-august 2 232 lei, în afara sezonului costă cu 800—1 000 lei mai ieftin.

Așadar, gîndiți-vă bine cînd vă programați vacanța. O vizită de informare la agențiile sau filialele OFICIILOR JUDEȚENE DE TURISM și ale ITHR-București vă poate furniza toate amănuntele unei vacanțe inedite, interesante și pline de liniște pe litoralul nostru în acele luni de primăvară, toamnă sau iarnă cînd el este tot atît de captivant, dar mai puțin cunoscut de mulți care dintr-o neînțeleasă tradiție îl caută numai pe arșiță.

Tribuna schimbului de experiență

„VACANȚE 78"

Iată-ne de această dată într-o redacție. O redacție formată ad-hoc, cu redactori, reporteri și... redactor șef de circumstanță, funcționînd doar cîteva după-amiezi, la capetele fiecărui trimestru. Sediul ei se află la Timișoara, în localul Oficiului județean de turism, acolo unde șefi de compartimente, economiști, ghizi, agenți de turism devin pentru o săptămînă pe trimestru gazetari pasionați. Cele trei numere ale foii volante, reprezentînd ultimele nouă luni ale anului trecut, au apărut sub genericul «Vacanțe '77»; anul acesta, foaia timișoreană urmează să se numească de alte patru ori (primul număr a și apărut) «Vacanțe '78». Ne aflăm așadar în fața unei inițiative demne de luat în seamă în care trebuie să vedem intenția autorilor de a se apela la mijloace simple, eficiente, directe de informare a publicului. Patru pagini format tabloid pun la dispoziția cititorului un evantai bogat de date, puse la zi, sugestii care l-ar putea ajuta în alegerea locului și a anotimpului convenabil pentru petrecerea concediului sau a timpului liber, îi prezintă obiective, atracții, curiozități turistice de pe raza județului Timiș.

Cum arată acest caleidoscop informațional și propagandistic? În primul rînd, un editorial al numărului respectiv «O.J.T. Timiș vă așteaptă» (să vă alăturați celor 1,3 milioane de turiști care au vizitat acest județ în cursul anului trecut), «Timiș — carte de vizită» etc.

În funcție de sezonul turistic pe care-l reprezintă, anunțurile fac elogiul vacanțelor timpurii (cu scurte referiri la unele dintre cele mai căutate locuri pentru odihnă și recreere: stațiunile Buziaș și Călacea, Valea lui Liman, Parcul dendrologic de la Bazoș, Crescătoria cailor de rasă de la Izvin), al capitalelor bănățene. Pledoaria pentru drumeție («Turismul este o activitate specifică ce se situează la granița dintre cîmpul economic și cel al conștiinței publice», subliniază autorul. Structurile, metodologiile îl recomandă ca factor de cunoaștere, de educație, de cultură, de destindere, de sănătate») își găsește locul în pagină alături de îndemnul de a-și programa concediul în anotimpul [illegible] (în foaia volantă a trimestrului IV) și de știri care anunță deschiderea stațiunii Poiana Mărului (145 km de Timișoara, altitudinea 630 m, [illegible], complex turistic [illegible] cu hotel cat. I, 400 locuri, restaurant, bar, piscină).

Sînt publicate adresele și numerele de telefon ale unităților O.J.T., datele și stațiunile pentru care există bilete de odihnă sau cură balneară pe următoarele cinci luni, avantajele de care beneficiază posesorii acestor bilete, cei ce le folosesc în perioada de extrasezon, locurile unde se organizează tabere de iarnă, excursii de la o zi la opt zile («Excursii mici — satisfacții mari», sună un titlu de rubrică în care sînt anunțate toate ieșirile în natură sîmbăta și duminica), excursii sub genericul «Să ne cunoaștem patria», excursii în circuit, excursii peste hotare. Se popularizează serviciile oferite de Oficiul județean de turism cu sublinierea, pusă în chenar, că «O.J.T. Timiș este un amfitrion pregătit să vă ofere oricînd serviciile sale». Programul manifestărilor cultural-artistice și sportive care urmează să aibă loc în Timișoara, orarul curselor TAROM și al curselor internaționale I.T.A., zeci și zeci de adrese utile.

În sfîrșit, se mai găsește spațiu suficient pentru a face o reclamă decentă, de bună calitate unităților hoteliere și de alimentație publică. Despre «Sara bănățeană» de la Continental am scris cu alt prilej; acum vom reproduce acest intermezzo anunțat (care îl concurează și îl încîntă și pe Spînzurăfoame de la pagina 22 a revistei)

Dă șună

Jumere proaspăce
Ouă pră salată dă verdețuri
Brînză dă pîrădaisă cu cîrbanță
Păprică dă pui cu găluște
Supituri dă carne dă porc cu borîndău dă crumpi
Salată dă curechi cu oloi
Pită dăjii
Sîvească cu mac
Poame dă toamnă
Cafă

Mai este oare necesar să subliniem utilitatea acestei foi volante, de fapt, un buletin de informații în sensul cel mai bun al cuvîntului? Oaspeții județului îl găsesc difuzat prin toate unitățile Oficiului județean de turism, în timp ce localnicii îl primesc o dată cu abonamentul la presa locală.

Deci, o altă inițiativă care evidențiază o dată mai mult competența și dăruirea profesională a colectivului timișorean.

NICOLAE DOCSĂNESCU

Redescoperirea muntelui

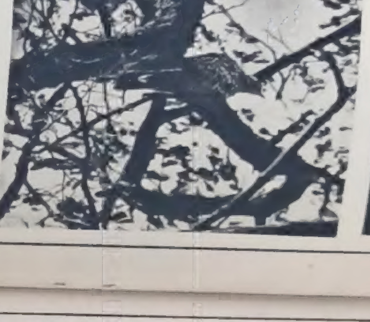

BREBENELE

Din neamul nelipsit al flautiștilor pădurii, alături de mierlă se înscrie sturzul sau, mai bine sturzii, dar dintre toți, brebenele sau sturzul de visc (Turdus viscivorus) este cel mai cunoscut, poate și pentru că, tot ca mierla neagră, este singurul care nu ne părăsește peste iarnă. Anotimpul iernatic, cu pădurea dezgolită de frunziș prilejuiește cunoașterea mai lesnicioasă și denumirea păsării în graiul poporului (mai ales că acum pătrunde încrezător prin orașe, în parcuri și grădini). Bobițele vîscului, umflate alb în smocurile prinse pe copaci, îi asigură păsării hrană vitaminoasă în întreg anotimpul rece și îi conferă un atribut nomenclatoric specific. Frigul care în recile dimineți de iarnă surprinde sturzul înfoiat și rotofei, ca să-și țină cald lui însuși, a prilejuit observatorului popular din vechime asemănarea sa cu bondocul castor de la noi, se numea breb și de aici celălalt nume, rămas ca o amintire a vremurilor cînd încă nu izgoniserăm brebii dintre noi...

Sturzul acesta este bine răspîndit de la coline și pînă sus la margini de munte, teritoriile sale înalte părăsindu-le numai tîrziu și tot de teama iernii, pentru a se retrage spre văi. Este destul de mărișor (peste 25 cm lungime), avînd spatele brun-cenușiu și părțile de dedesubt colorate deschis, prezentînd o sumedenie de pete rotunde, brun întunecate, foarte vizibile și bine marcate. Doar în zbor i se ivește zona albă de sub aripile întinse mult, într-un zbor puternic și suplu. Dacă toamna și peste iarnă se asociază mai mulți la un loc, căutînd hrana prin pășuni sau prin arbori împreună, spre primăvară — prin aprilie — brebenele se desparte în perechi și pornește la cuibărit. Cuibul și-l plasează destul de înalt, întotdeauna la o înfurcitură a crengilor, durîndu-l rotunjit, solid țesut din ierburi uscate și căptușit în interior cu chirpici de lut, exact așa cum își unge gospodina la țară cuptorul de pîine... Pe frunzele așternute în cuib sălășluiesc ouăle albastre-verzui pătate roșcat, în număr de patru sau cinci și din ele, după 14 zile ies puii cu ecoașe gălbui la cioc. După două săptămîni, timp în care părinții sînt neîntrecuți insectivori, puii își iau zborul și începe munca pentru cea de-a doua progenitură a anului. În timpul sezonului de cuibărit, masculul cîntă cocoțat sus, fluierînd asemănător mierlei negre, cu fraze scurte repetate, mai clar deși mai puțin variat decît surata sa. În restul anului, la locurile de hrană și în special cînd se dau bătălii pentru bobițele de zăpadă ale vîscului, glasul brebenelui este un țipăt dur, repetat, un soi de țîrîit sau de pîrîit ușor de recunoscut, de la distanță.

Ca cel mai răsărit din neamul său, în unele locuri ale țării noastre brebenele este prins sau vînat pentru carnea sa fină și gustoasă, obicei încă nu prea răspîndit ca să-l amenințe mai serios, așa cum se petrece în alte țări europene, unde se vînd tone de cutii de conserve cu epateu de sturzi (pour la bonne bouche...). Flautistul nostru nu merită și la noi o asemenea soartă prozaică și nici nu o are. Rolul său în economia naturii este însemnat; rolul său în combaterea biologică — acea care îl interesează pe om, la fel de însemnat. Rolul său în spiritualitatea noastră, de asemenea, atît ca brebene — amintire și cercetare pentru soarta brebului, cît și ca sturz în sensul strict al cuvîntului. Pentru că și brebenele are rolul de animal — pildă a continuității noastre de limbă: mijlul populației dacoromane l-a preluat pe sturdus-ul latinilor și l-au numit sturdu, iar femela sturdă. De unde numele cunoscutului oraș Turda și a multor locuri ca Măgura Turzii, Turdul ș.a. Limba evoluînd, s-a înscris un «s» înaintea vechii denumiri și după un probabil «dz» final, s-a instăpînit «z»: sturz — sturzoaie și de aici, la toponimice și chiar nume de familie, cum ar fi acea faimoasă a Sturzeștilor...

Astfel deci, atunci cînd trecem prin pădurile despuiate și înspre cerul plumburiu, la ramele de vîsc, ne atrag privirile lărmuirile brebenilor, să ne gîndim și cîtă istorie și cîtă limbă neaoșă și cîtă permanență de natură și de neam se hrănește acolo din seva acestui pămînt!

ALEXANDRU FILIPAȘCU

Bătălia pentru sănătate

„TRIUNGHIUL MARINESCU"

23 dec. 1957

Dragă Ghiță,

Lupți, lupți mereu să-ți prelungești bursa. Am fost pînă sus, am cerut, am insistat. Sper!

Am primit scrisorile elogioase ale lui Mollaret și Giroud... Felicitări! Bravo! Lucrezi bine, cum m-am așteptat.

Prof. Benetato îți dă aceste rînduri. Vezi cu ce îi poți fi util și fii pentru el ca și pentru mine.

Sănătate și spor la muncă, urări bune pentru Anul Nou lui Mollaret, Giroud și prietenilor, ca și D-tale.

Cu drag,
Nicolau

15. XI. 1977. Felicitări. Plebiscit. Academia națională franceză de medicină — 62 de voturi din 69. Cu toată prietenia.

Acad. Giroud

16. XI. 1977. Felicitări. Magnifică alegere în primul tur de scrutin. Pregătiți-vă pentru venirea la ședința solemnă din 13 dec.

Acad. Mollaret

O scrisoare și două telegrame. Între ele este o distanță de exact două decenii. Prima este primită de tînărul medic Gheorghe Marinescu-Dinizvor la Paris, fiind trimisă de academicianul prof. dr. Ștefan S. Nicolau, fondatorul Institutului de virusologie din București, al cărui elev și apoi colaborator a fost mulți ani. Telegramele veneau din Paris, pe adresa doctorului docent Gh. Marinescu-Dinizvor, șef de secție la Spitalul de boli infecțioase «Victor Babeș», expediate de doi renumiți medici francezi contemporani. Aprecierile și încrederea profesorului s-au îndeplinit în chip fericit, previziunile sale fiind, în unele privințe, chiar depășite. Pentru că, în ziua de 13 decembrie 1977, în Sala festivă a Academiei naționale franceze de medicină, cu prilejul ședinței solemne pentru acordarea premiilor anuale și a primirii noilor academicieni aleși, secretarul permanent al celui mai înalt for al lumii medicale acad. prof. dr. André Lemaire, făcea elogiul medicului român care le-a succedat savanților Victor Babeș și Ioan Cantacuzino, specialiști în domeniul patologiei infecțioase primiți în aceeași sală la 26 iulie 1892 și respectiv 22 noiembrie 1921. Vorbitorul a ținut să precizeze că în sfera științelor biologice teoretice și aplicative în medicina umană, dr. docent Gh. Marinescu-Dinizvor se află alături de numeroși academicieni aleși laureați ai Premiului Nobel pentru cercetări și descoperiri în virusologie, bacteriologie, fiziologie, histoenzimologie, biologie moleculară. În felul acesta, școala medicală românească a obținut un nou succes internațional, confirmînd în chip strălucit marele prestigiu de care se bucură pe plan mondial: trecuse mai mult de un secol de cînd Napoleon al III-lea semnase decretul prin care diplomele românești erau echivalate cu cele franceze, permițînd medicilor români să practice în Franța — de altfel, aceștia fiind singurii străini care se bucurau de un asemenea privilegiu, era recunoașterea valorii absolvenților tinerei Facultăți de Medicină din București, fondată de Carol Davila, erou al bătăliei pentru viață în Războiul de Independență...

Ca și în atîtea cazuri, drumul spre consacrare a fost deosebit de anevoios pentru fiul unor țărani argeșeni din comuna Izvorul de Jos, născut în anul 1922. Multiplele-i calități și pasiuni, o putere de muncă ieșită din comun și o totală devoțiune față de oamenii suferinzi au făcut ca balanța să încline de partea medicului Gh. Marinescu. În anii grei ai războiului, urmează în paralel cursurile facultăților de drept și medicină, asigurîndu-și existența cu ajutorul nopților petrecute la căpătîiul bolnavilor din diferite spitale și clinici bucureștene. Acest fapt îl va marca pentru totdeauna. Ia Diploma de licență în Drept (1946), dar își dă seama că adevărata sa vocație este să-i îngrijească pe oameni, nu să pledeze pentru ei! Absolvă cursurile Facultății de Medicină (iunie 1947) cu cea mai mare medie din an (9,18) și-și dă examenul de teză în specialitatea «medicină și chirurgie» obținînd calificativul «foarte bine cu laudă» (30 iunie 1949). Se dedică unui domeniu de stringentă actualitate și în același timp deosebit de important pentru sănătatea colectivității — boli transmisibile și epidemiologice, devenind ulterior medic primar gr. I, luîndu-și docența pentru întreaga sa activitate, de peste două decenii, ca specialist clinician și cercetător științific în special în universul invizibil al virusurilor (sînt cîteva mii) și al bolilor infecțioase în general. Acestea au apărut o dată cu societatea umană, molimele mileniilor și secolelor trecute făcînd adevărate ravagii în rîndul populației globului, pînă la «epoca» lui Pasteur, chimistul care a deschis porțile medicinei în lupta concretă și eficientă împotriva bolilor transmisibile. «Epoca» antibioticelor și vaccinurilor a însemnat un alt mare salt, începîndu-se eradicarea unor maladii foarte grave — paralizia infantilă, malaria, difteria. Și totuși, lumea medicală este în permanentă alertă, căutîndu-se soluții de prevenire și vindecare în cazuri rămase încă neelucidate, incomplet cunoscute sau cărora nu li s-a acordat pînă acum atenția cuvenită (de pildă o boală «ușoară», ca oreionul, dă și complicații uneori foarte grave!).

În micul birou al șefului de secție discuția este deseori întreruptă, gazda fiind chemată fie la telefonul aflat în altă încăpere, fie pentru o consultație urgentă la un caz grav, fie datorită unor obligații strict și banal administrative. De fiecare dată, dr. Marinescu pleacă și se întoarce cu același zîmbet molipsitor, ochii săi scrutători iradiind în permanență căldură, glasul avînd mereu o undă de bunătate; acest om deosebit de dinamic muncind cîte 18—20 de ore din 24, aparent nu se grăbește niciodată, niciodată nu pare deranjat, cît ar fi de absorbit de muncă. Optimismul său robust și dîrzenia contrastează cu părul platinat înainte de vreme, dușmanii săi declarați fiind drumul bătut, lenea în gîndire, reaua credință, fățărnicia, mediocritatea și, mai ales, faimoasa «invidia medicorum»: acestora toate le-a opus, dintotdeauna, o singură dar mare armă — activitatea sa! În mare, aceasta poate fi urmărită privind pereții tapetați cu diplome înrămate, fotografii de la congrese, articole din ziare și publicații de specialitate, scrisori de mulțumire de la pacienții redați vieții, coperți de carte cu dedicații, medicul avînd mulți prieteni din rîndul scriitorilor, el însuși fiind un foarte talentat condeier. De altfel, este membru al Academiei de științe, litere și arte franceze din Besançon, unde, la discursul de recepție (1972), a vorbit despre «Victor Hugo în viziunea unui medic român»; fidel preocupărilor sale multilaterale, dr. Marinescu a ținut la Academia de științe a teritoriilor de peste mări din Paris, cu prilejul primirii în rîndurile acestui organism internațional, comunicarea «Carol Davila în Războiul de Independență a României», cu care ocazie i s-a înmînat o medalie de argint purtînd numele său.

Dr. Marinescu este membru al 15 societăți științifice din Anglia, Austria, Belgia, Franța, R.F.G., Italia, SUA etc. și în colegiile de redacție ale mai multor reviste științifice internaționale, biografia sa figurînd în «Nomenclatorul american al oamenilor de știință din antichitate pînă în prezent» și în «Dicționarul internațional englez». Într-o singură lună a anului trecut — septembrie — a fost prezent la Congresul italian de boli infecțioase și parazitare (Pavia, în imagine), la consfătuirile unor publicații de specialitate din R.F.G. (München), la Conferința europeană asupra bolilor virale, din Olanda (Amsterdam), la Congresul european de patologie din Anglia (Londra) și la al II-lea Congres Mondial de reanimare medicală, din Franța (Paris): la toate aceste prestigioase manifestări internaționale, medicul român a prezentat comunicări științifice deosebit de bine primite, fapt care a și determinat, pînă la urmă, propunerea de a figura pe lista candidaților pentru Academia națională franceză de medicină.

Premiat de trei ori de acest înalt for (în 1963, 1964 și 1972), fiind singurul medic român cu un asemenea palmares (savanții Gheorghe Marinescu și Victor Babeș au obținut cîte două premii), dr. Gh. Marinescu-Dinizvor este autorul a peste 300 lucrări științifice și 5 monografii publicate în toate limbile de circulație mondială (franceză, rusă, germană, engleză, italiană etc.). Contribuțiile sale originale cele mai de seamă vizează encefalitele, paralizia infantilă — este descoperitorul pneumoniei interstițiale poliomielitice! — rujeola și complicațiile cardiace, limfocitoza infecțioasă acută și mononucleoza infecțioasă — boli asemănătoare leucemiilor. În acest din urmă caz s-a demonstrat că peste 80% din bolnavii de febră ganglionară din București se datoresc virusului Epstein-Barr, care se găsește și la originea unor leucemii și tipuri de cancer.

— Cum și cînd ați putut realiza toate acestea?

— În medicină, dacă vrei să faci cu adevărat ceva, trebuie să începi munca foarte de dimineață și să te culci foarte tîrziu. Pînă acum am îngrijit peste 200 000 de bolnavi, adică a suta parte din populația țării, mai mult decît are astăzi Piteștiul, orașul drag al adolescenței mele, unde mi-am făcut liceul.

— Fiind toată ziua în acest «cazan» cu dușmani invizibili, ați contractat vreuna din bolile pe care le tratați?

— Desigur. Nu m-am ferit niciodată, cum n-a făcut-o nici Davila, tratînd holera, tifosul, difteria, paludismul și leishmaniaza, căutîndu-se aproape de fiecare dintre ele, căzînd-le pînă la urmă victimă! Eu, totuși, am lucrat în alte condiții, dar n-am putut scăpa să nu fac de două ori scarlatină, de două ori pneumonie, un repetat erizipel al feței, numeroase gripe și o hepatită inaparentă...

— Un asemenea ritm de muncă, în aceste condiții cu totul speciale, nu duce la epuizare — fizică și nervoasă?

— Am avut uneori senzația că nu mai pot, mi-am spus chiar că ar trebui să mă liniștesc, dar mi-am dat seama că nu munca propriu-zisă este de vină, ci anumite acțiuni colaterale, ingratitudini și gesturi neprincipiale. M-am încrîncenat și am căutat să-mi apăr și să demonstrez ideile ori cercetările științifice, indiferent de ce natură și din partea cui erau obstacolele. Pînă la urmă toate sau aproape toate barierele au cedat, aceasta pentru că am avut în viață șansa să fiu în apropierea unor mari personalități ale școlii medicale românești — Danielopolu, N.G. Lupu, Nicolau, Ciucă etc. — de la care am învățat, în primul rînd, lecția perseverenței!

Toate acestea deoarece dr. doc. Gh. Marinescu-Dinizvor a urmărit, de la începutul carierei sale, să devină «medic total», adept al deviziei savantului Leriche (Premiul Nobel pentru medicină) care spunea că cine opune clinica laboratorului și laboratorul clinicii n-a înțeles nimic nici din laborator, nici din clinică. Făcut parcă pentru cercetare, remarcat de academicianul Șt. S. Nicolau, căruia i-a devenit colaborator la Institutul de virusologie, tînărul Marinescu nu a admis să se despartă de spital, clinică nici o zi («Mă duceam la spital și, îngrijindu-mi bolnavii, prelevam produsele direct pentru izolarea virusurilor, apoi treceam în laborator pentru experimentare, le inoculam și vedeam ce se întîmplă»), ceea ce l-a determinat pe reputatul savant să-l numească «pioran încăpățînat» (iar pe soția lui, plină de admirație, să-l spună «Ghiță plimbăreț»), apreciindu-i lucrările și sprijinindu-l să-și facă specializarea la Institutul Pasteur (prof. Lepine și prof. Giroud) și la clinica de boli infecțioase a spitalului «Claude Bernard» din Paris (prof. Mollaret). Erau premisele a ceea ce numim astăzi integrarea cercetării cu producția! Din considerente străine eticii profesionale și criteriilor de valoare, în 1962, dr. Marinescu a fost îndepărtat din învățămîntul superior medical («Ce doream eu? Lasă-l pe studenți, ziceam, să facă practică în spital, să învețe să se uite în ochii bolnavului, să cerceteze în laboratoare, apoi predă-i cursurile pe ceea ce a văzut și astfel își va înțelege mecanismele atît de complicate ale trupului omenesc. Cît privește cadrele didactice la locul de producție, la rîndul lor să fie pe cît de buni practicieni pe atît oameni de cercetare și nu să-și citească atunci cînd predau lecțiile din niște cursuri copiate de ici și colo... Am fost victima faptului de a fi promotor al integrării învățămîntului cu cercetarea și practica, ceea ce de-abia după 10 ani a fost considerată ca linie directoare a activității în producție»); dar meritele sale de clinician, cercetător și pedagog încep să fie parțial recunoscute, prin faptul că Institutul de medicină din București își trimite periodic interni în practică la secția pe care o conduce dr. Marinescu, iar Ministerul Sănătății, cadrele medicale pentru reciclare; din toamna trecută, dr. Marinescu a fost numit directorul Cursului de boli infecțioase, din cadrul Universității cultural-științifice; de asemenea a fost numit în comisia de examinare la concursul de medici primari de boli infecțioase și epidemiologie pe țară. Să admitem însă că este prea puțin pentru Omul al cărui crez în viață este triunghiul CERCETARE — CLINICĂ — ÎNVĂȚĂMÎNT, pe care-l slujește cu devoțiune de aproape trei decenii și pentru care a primit confirmarea altor foruri medicale internaționale...

VALENTIN HOSSU-LONGIN

MUZEUL DE ARTĂ POPULARĂ ȘI ETNOGRAFIE AL CÎMPIEI DUNĂRII

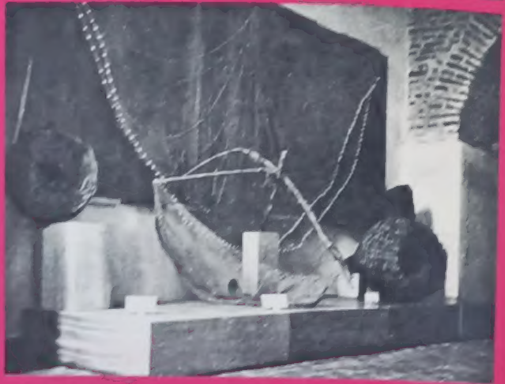

LUMINIȚA DOJA

LA ÎNTÎLNIRE CU ȚARA VRANCEI

Text și fotografii
LICA IOSIF

Tribuna cititorului

● **Două moduri de comportare total diferite.** La cabana Pecul Cîinelui, în perioada 23—30 XII 1977, a venit în vacanță un grup de cca 20 elevi de la Școala generală nr. 26 București, care erau conduși de profesorul Popa Octavian. [illegible] Aflîndu-ne în cabană, la plecarea acestui grup am rămas plăcut impresionați la primirea [illegible] că ne-a impresionat, a fost faptul că deși erau programe concrete de excursii, [illegible] culturale, jocuri de cabană, în general o ambianță specifică unei tabere de elevi. Ceea ce ne-a impresionat, a fost faptul că deși grupul trebuia să părăsească cabana în ziua de 30-XII 1977 la orele 17, și tot în acea zi, toți elevii în frunte cu profesorul Popa și cu personalul cabanei, la cinci ore au ajutat la pregătirea [illegible] de cazare, au curățat totul [illegible] cum se cuvine. Le mulțumim acestor elevi și cadrelor didactice care-i educă în acest fel.

De la 3—9 ianuarie 1978 a sosit tot la cabana Pecul Cîinelui un alt grup de cca. 19 elevi de la Liceul economic nr. 3 București (str. Trestiana, sectorul 3) condus de profesoara Bazgă Doina. În contrast cu comportarea și programul grupului anterior, vă redăm mai jos cîteva din preocupările și activitățile lor la cabană:

— au respectat secțiunea programul de funcționare al cabanei. După ce se închidea sala de mese, se retrăgeau în dormitoare unde jucau poker și dansau pînă la 2 și 3 noaptea (dansuri indecente, în costumul de baie!);

— la masă veneau după ora 9 dimineața;

— nu s-a organizat nici un fel de program educativ, excursii etc.;

— mai toți elevii de la clasele a 6-a și ... din ultimul an de liceu fumau în mod sfidător chiar și în fața profesoarei care nu le făcea nici o observație, ci le pune necazuri la înțelegere. Ospătara Bunoiu Viorica a făcut observații unor elevi în legătură cu modul de comportare, și drept răspuns a primit două palme de la aceștia, la care profesoara în loc să ia atitudine, a motivat că nu-i cunoaște pe elevul respectiv.

— un alt aspect de-a dreptul huliganic: la plecarea din cabană, au aruncat pe pereți din fața clădirii, scaunele și mesele de pe terasă, au luat tacîmuri de la mese pe care le-au rupt și strîmbat, apoi le-au aruncat pe drum (turiștii și cabanierul le-au găsit în zilele următoare). Pe de altă parte au rupt balustradele de sprijin de pe poteca turistică ce erau foarte necesare pentru accesul turiștilor, mai ales în prezent cînd traseul este plin cu gheață, iar în dormitoare au lăsat o mizerie de nedescris, plus o colecție de sticle goale dintre cele mai variate băuturi consumate de elevi cît au stat în cabană.

Vă rugăm să analizați cele două aspecte și să publicați faptele cu scop educațional. I. Dinu, șef comportament cabane, OJT Prahova (Sinaia) **Gh. Bunoiu**, cabanier

Nota redacției: titlul celor două moduri de comportare e unor de sesizat. Redacția așteaptă un răspuns prompt și lămuritor de la Liceul economic nr. 3 București și, desigur, personal de la profesoara Doina Bazgă.

● **TURISTUL NECUNOSCUT... ERA BEAT!** Cel care vă scrie este de profesie inginer, în prezent cercetător științific la Institutul de sudură și încercări de materiale Timișoara, iar în timpul liber, ghid — colaborator extern — al Agenției BTT Timiș. În această din urmă calitate am condus în 28—29 ianuarie a.c., un grup de 40 de tineri într-o excursie la Muntele Mic... Cu toate că urcușul a început destul de tîrziu, la ora 17, starea fizică, echipamentul corespunzător și lanternele în număr suficient au permis grupului să parcurgă în bune condiții întregul traseu, pînă sus, unde îi aștepta cabana Cuntu și o masă caldă. Și totul ar fi fost foarte frumos, dacă nu ar fi intervenit acel eveniment, care i-a făcut pe unii să petreacă cîteva ore disperate, dramatice, de luptă încleștată, pentru salvarea unei vieți omenești. Totul a început cam în dreptul pilonului 28 al telefericului, unde o fost ajuns din urmă un tînăr necunoscut, într-o pronunțată stare de ebrietate, echipat ca pentru o plimbare la șosea, cu pantalonii sfîșiați, lovit din pricina căzăturilor, înghețat și epuizat, singurul său dorință fiind de a dormi. A fost luat în primire de doi tineri din grupul nostru de [illegible] în ... cabana cu [illegible] Rodica, care l-au tras [illegible] de Adrian Răduț, care i-au trezit spiritul, l-au pus pe picioare și, împreună cu mine, s-a reușit cu nenumărate prilejuri, să-l ajungă între pilonii 29 și 30 de unde, datorită lipsei de cooperare a [illegible] lui, nu l-a mai putut împinge [illegible]. Bucuroși am fost hotărîrea ... cel cu necazuri și schiuri, am fost hotărîrea de a pleca la Muntele Mic pentru a cere ajutor «Turistului necunoscut», în stare de inconștiență și de epuizare fizică, ulterior am aflat că nu mîncase în cursul zilei decît o bucată de ciocolată) a rămas sub îngrijirea devotată a celor doi tineri, cărora li s-a adăugat și Marcel Roman. Acești trei s-au luptat timp de aproape două ceasuri să-l trezească, l-au frecat, i-au îmbrăcat în pantalonii mei [illegible] din grup, l-au învelit, au ținut lupta cu înfrigurarea minutelor pînă cînd au apărut din noapte salvatorii, care să-l conducă pe imprudentul în pericol de moarte la căldură și adăpost de viscolul care tocmai începea să se manifeste. Șeful complexului, Ilie Brescă, alertat de mine în jurul orei 19.30, a reușit în 15 minute să formeze o echipă de salvare cu care a plecat de-a lungul telefericului. Menționez aici, neplăcut surprins, faptul că în aceste zile de sfîrșit de săptămînă, pe Muntele Mic nu s-a aflat o formație Salvamont profesionistă, echipa de salvare constituindu-se din voluntari. După rezolvarea primelor probleme organizatorice ale grupului, m-am întors și eu pe traseu, unde am avut bucuria de a găsi accidentatul în mîini bune, de adevărați oameni, care l-au așezat pe o sanie improvizată din schiuri și care, cu eforturi deosebite, au reușit să-l urce pînă la complex, unde medicul l-a declarat în afară de pericol. Totodată m-am regăsit colegii, obosiți, dar cu sentimentul îndeplinirii datoriei de a fi om, de a nu-și părăsi aproapele în pericol, de a face totul pentru el-l salva. Ulterior am aflat că inconștientul salvat se numește Petroiu Mircea, este lăcătuș mecanic la Electrometal Timișoara și face parte dintr-un grup de excursioniști avînd ca organizator pe Muscalus Mugurel de la întreprinderea «13 Decembrie» Timișoara și ghid de la OJT Timiș pe Stănușoiu Constantin. După declarațiile acestora din urmă, turistul cu pricina fiind beat, l-au trimis la autobuzul de Caransebeș, interzicîndu-i să urce și s-au arătat foarte mirați cînd i-am scos din sala de mese seara la ora 8, ca să-și recupereze omul. Personal, nu pot accepta explicațiile lor, întrucît ghidul poartă răspunderea pentru viețile tuturor celor din grup și nu are dreptul să părăsească pe nimeni pe munte, mai ales cînd persoana în cauză este în stare de ebrietate și de epuizare fizică, ghidul nefiind numai cel care se ocupă cu hîrtiile, cum am avut surpriza să aud din gura lui Stănușoiu Constantin. Mai mult chiar, nu pot accepta ideea că persoana în cauză a fost lăsată să bea, probabil în autocar, și apoi i s-a permis să înceapă urcușul destul de greu al Muntelui Mic. Consider că unor asemenea oameni iresponsabili, ca ghidul și organizatorul respectivi, trebuie să li se ridice dreptul de a conduce grupuri pe munte și solicit revistei dv deschiderea unei anchete.

Totodată vă rog ca prin paginile revistei «România pitorească» să exprimați dv. mulțumiri celor trei tineri care au trăit în inima muntelui, alături de cel salvat, cîteva ore dramatice, precum și membrilor echipei de salvare. Solicit aceasta, întrucît nici cel salvat, nici ghidul sau organizatorul nu s-au deranjat măcar să se intereseze cine au fost cei care, cu devotament și cu eforturi deosebite, au smuls morții iminente o viață tînără. **Ing. Petru Tenchea, Timișoara, str. 30 Decembrie nr. 8.**

Ecouri

● **Am luat măsuri!** «Urmare articolului «O sîmbătă la Valea Sîmbetei», din revista nr. 12/1977, în care se critică situația constatată la cabana Valea Sîmbetei vă facem cunoscut că ne însușim întru totul concluziile dv., chiar dacă uneori se exagerează realitatea. După cum era de așteptat, controalele noastre ulterioare și ancheta cazurilor relatate de corespondenții dv. au primit justificări plauzibile atît din partea personalului cabanei, cît și a conducătorilor grupurilor gălăgioase și petrecărețe. Din toate aceste relatări însă s-a desprins esențialul și anume că responsabilul cabanei, Ciocoiu Gheorghe, și face vinovat de nerespectarea programului, acceptarea gălăgiei în cabană pînă la ore tîrzii, proliferarea cîntecelor triviale și consumul de băuturi alcoolice. Pentru încălcarea vinovată a obligațiilor sale de serviciu pentru comportarea necorespunzătoare și a consumului de băuturi alcoolice în timpul programului de lucru, tovarășul Ciocoiu Gheorghe a fost sancționat cu reducerea retribuției cu 10% pe timp de 3 luni, în conformitate cu prevederile art. 100 lit. d din Codul Muncii». **V. DOBRE**, șef serviciu OJT Brașov

Curier

● **Iosif Lang.** Avem suficiente motive să credem că în curînd, telecabina Bușteni—Babele va fi pusă la dispoziția publicului. ● **Ion Luca Caragea** (București). Scrisul cras ilizibil și ortografia sub orice nivel fac din scrisoarea dv. o problemă rebusistă pe care nu îndrăznim să o rezolvăm. ● **Ludovic Grill** (Arad). Sîntem perfect de acord cu dv. că orașul Sulina merită mult mai mare atenție din punct de vedere al dotărilor de ordin turistic. «Marea plajă este neamenajată, la restaurantul «Delta» nu se găsesc preparate din pește (!!), capacitățile de cazare sînt extrem de reduse (un singur hotel), motiv pentru care excursioniștii trebuie să apeleze la particulari. Poziția sa unică, istoria fascinantă a Sulinei (fost «Porto Franco»), vestigiile sale (farul și clădirile istorice, cimitirul...) și îi dă dreptul la un cu totul alt tratament. ● **D. Zamfirescu** (Pitești). Credcă veți obține cele mai complete informații în legătură cu soarta «statuinii» Icoana, de la OJT Argeș. Locuiți doar în Pitești! ● **Cercul turistic al Întreprinderii poligrafice din Oradea.** Vă mulțumim pentru urările trimise și așteptăm noutăți despre activitatea membrilor cercului. ● **Alexandru Potra** (Chitila). Vom publica în cursul acestui an o hartă și un text prezentînd zona Vidraru. Cît privește sugestiile dv. în legătură cu mersul trenurilor, credem că mai indicat ar fi să vă adresați Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. ● **Mircea Gh. Sima** (Predeal). Din nou anunțăm pe cititorii noștri că reluăm chiar din acest număr, într-o formulă nouă «Mica enciclopedie a drumețului». ● **C. Grațian Mărcuș** (Zalău). Ne bucură aprecierile dv în legătură cu articolul «Eminescu — 1860 Drumul spre Blaj». Ipotezele avansate de dv. în legătură cu periplurile prin țară ale poetului, denotă că sînteți pasionat de cultura și istoria noastră. Vă așteptăm și cu contribuții originale. ● **Gheorghe Munteanu** (Voila). Sîntem gata să publicăm tot ce este interesant, semnificativ sau inedit din punct de vedere turistic din zona unde practicați profesiunea de tehnician silvic. ● **Constantin Deneș** (Cluj-Napoca). Sigur, noi ne putem interesa (citiți interviul de la pag. 14), dar cel mai bine ar fi ca dv. și pretenii dv. să vă adresați Editurii Sport-Turism, în legătură cu apariția și tirajul colecției «Munții noștri». ● **Nicolae Duca** (Hunedoara). Adresîndu-vă OJT Hunedoara veți primi — sîntem convinși — toate informațiile de care aveți nevoie. ● **Ing D. Iordănescu** (București). Din lunga dv. misivă am reținut sugestiile ca la cabane să existe o ecartea în care, benevol, să se consemneze întîmplări, fapte pline de semnificație, impresii din excursii și care să se afle permanent la dispoziția celor ce poposesc în cabana respectivă. Aceleași cabane să posede fiecare o ștampilă frumoasă pentru corespondență și niște vederi frumoase... «Eu cred că toți ar da buzna mic și mare, să scrie cîteva rînduri la cei dragi. Iar cei ce privesc vederea, nu mai au nici o îndoială, ștampila vorbește». Să vedem ce ecou vor avea propunerile dv., realmente interesante.

PELERIN

Sport

În sport, mai pregnant decît în oricare altă activitate, vine o vîrstă cînd reflexele încep să scadă, puterea fizică să se diminueze, fibra musculară însăși să-și piardă din calitățile ei de arc tînăr. Este momentul coborîșului, este clipa cînd sportivul simte declinul și, dacă are suficient curaj, se retrage. La noi, în condițiile sociale și fiziologice destul de precare în care s-au născut mare parte dintre sportivii pe care azi îi stimăm, această vîrstă se petrece cam pe la 30 de ani, dacă nu mai devreme! Cu totul altfel se va pune problema peste cîțiva ani, desigur, cînd creșterea nivelului general de trai al poporului se va face simțită, volens-nolens, și în activitatea sportivă, în prelungirea ei. Dar, să luăm aminte, exemple de sportivi aflați într-o «a doua tinerețe» se găsesc și la noi încă de pe acum, iar acest lucru face ca performanțele lor să fie și mai de stimat, întrucît ele sînt obținute pe fondul unei ambiții sporite, dîrzeniei și sacrificiului de sine, patriotismului...

Vine deci o vîrstă cînd și cei mai aprigi susținători ai unui anume sportiv se așteaptă, chiar dacă cu neplăcere, ca acesta să se retragă, să-și pună ghetele cu crampoane sau pantofii cu cuie în cui și să devină antrenor, sau să se dedice activității profesionale. După vîrsta «fatidică» de 30 de ani acest lucru se întîmplă foarte repede, în peste 90 la sută din cazuri. Fiziologic, cum spuneam, acest lucru este cît se poate de explicabil. Mai puțin explicabil este însă atunci cînd sportivul continuă activitatea de pe terenul de joc, sala, sau pista de atletism, ba uneori, mai mult, rezultatele sale sînt superioare celor obținute cu ani în urmă, cînd potența fizică era maximă! Cum poate fi explicat totuși acest paradox? Exemplele, cum spuneam, nu lipsesc nici din perimetrul sportului românesc. Superba atletă care a fost Lia Manoliu, participantă la cinci Olimpiade consecutive, a obținut ultima sa medalie la vîrsta de 34 de ani. Ileana Silai aleargă încă la 37 de ani, dar aleargă mult mai bine decît la 25, de exemplu, obținînd timpi net mai buni, ba chiar și un titlu european fără precedent în vitrina trofeelor sale, în vreme ce Maria Alexandru — eterna noastră Maria Alexandru, fără de care nici nu ne-am putea închipui tenisul de masă românesc! — joacă încă foarte bine la 39 de ani, de parcă nici anii (vreo 20 de cînd a început activitatea competițională), nici sutele de mii de meciuri la cel mai înalt nivel n-au ajuns s-o marcheze, s-o facă să se oprească din cursa ei, s-o convingă că a îmbătrînit și tinerii sînt mai buni. Jucătoarele noastre tinere nu sînt însă nici pe departe mai bune, fiindcă Maria le învinge cu regularitate — și atunci, de ce să se retragă, așa cum și Carol Corbu, triplusaltistul nostru, acum la 33 de ani, rămîne cel mai bun din țară, așa cum și Mircea Lucescu, rechemat în echipa națională tot la 33 de ani, rămîne un exemplu de seriozitate în pregătire, de maturitate și profesionalism pentru tot fotbalul nostru...

Oare ce-i face pe acești «bătrîni exemplari» ai sportului nostru (ei sînt probabil mai mulți, n-am înscris aici decît cîteva nume) să continue, să joace mai departe cartea performanței, să rămînă la fel de buni, dacă nu și mai buni decît în prima tinerețe?! Reflexele, de multe ori, apoi și fibra musculară și-au pierdut din calități... — însă rămîne, ba chiar crește seriozitatea la antrenamente și în viața de toate zilele, sporește autocontrolul și nemulțumirea de sine. Poate scade forța fizică, dar crește dîrzenia, spiritul sacrificiului de sine, dorința de victorie și de autoperfecționare. Este cu alte cuvinte vîrsta maturității depline a sportivului, vîrsta seriozității! Cum se vede, de multe ori calitățile decurgînd din această stare a conștiinței sînt mai importante decît calitățile fizice propriu-zise, decît forța, viteza ori elasticitatea fibrei tinere. Iar «bătrînii noștri exemplari», între care noi am citat numai cîțiva, au dovedit din plin pînă acum că posedă din belșug calitatea esențială a seriozității.

DUMITRU GRAUR

BIBLIOTECA MONTANIARDULUI 46

Întocmită de EMILIAN CRISTEA

O NOAPTE LA REFUGIUL SCARA

La vest de Valea Prahovei, începînd de la Predeal, creasta principală a Carpaților este formată din culmea de gresii și conglomerate a Clăbucetului Baiului. Nu departe de împunătorul abrupt al Bucegilor unde culmea la sfîrșit, se revarsă din rotunjitul vîrf al Măgurii Cenușii o poiană strînsă în cingătoarea pădurii. Cam la jumătatea ei se face o zonă netedă unde, cîteva familii de copaci fac roată de umbră și ferește de vînturi clădirea romanticei cabane «Diham». Treziți la ora de cumpănă a dimineții am părăsit cabana împinși de repeziul pantei, coborîrăm mai mult în fugă o succesiune de viroage neuferite care sfîrșiră în poiana înfiripată în lungul apei ce curgea pe Valea Gîlăjeriei. Nu eram cînd boabele de apă mai străluceau agățate în vîrful ierbii ca argintul viu. Aveam ca prim obiectiv Valea Gîlăjeriei. Ne acordarăm un repaus. E singur. Pieptul lui, încumetat să înfrunte vînturile nordului, îl aveam în față. Era presărat cu turnuri arătoase, dar nu suficient de înalte pentru plăcerea alpiniștilor. De aceea, ele, cufundate într-un anonimat deplin, au rămas să înfrunte furtunile și să adăpostească tainițele cuiburi ale viețuitoarelor din munți. Zăbava și contemplarea ne fu întreruptă de fiorul frigului. De aceea ne continuarăm traseul îndreptîndu-ne către panta ridicată pe stînga văii. Era îmbrăcată, din creștet pînă în talpă, cu pădure. Sus, jnepeni și molizi, jos — făget chiar. O oră bună, poteca aleasă să ne conducă în Valea Mălăiești ne purtă peste un pripor care sfîrși într-un luminiș tocmai cînd oboseala și transpirația nu mai puteau fi suportate. De aici înainte poteca deveni mai îngăduitoare. Petrecură pe sub desișuri de molid ori prin mijlocul unor poieni, ea ne purta cînd pe coastele Bucșoiului, cînd pe cele ale Padinei Crucii. La botul primei tertse a Văii Mălăiești ieșirăm din pădure. Din acel loc, muntele deveni altul. Valea, lărgită de ghețarul cuibărit cîndva aici, părea un imens amfiteatru. Pe versantul ei drept, soarele lumina pădurea de jnepeni crescută compact în jurul zecilor de cleanțuri ridicate din climul priporoa al Bucșoiului. Pe o terasă, nu departe de firul plin cu bolovănișul al văii, la adăpost, dar și la lumină, își aștepta oaspeții bătrîna cabană «Mălăiești». În singurătatea acestor locuri, unde stau refugiate caprele negre, ne-am petrecut cîteva clipe călătorind cu privirea spre culmea vrolburilor de nori, unde bănuiam Vîrful Omu. Apoi am plecat prinzînd către dreapta marcajul cu bandă galbenă, care ne-a călăuzit peste coasta scundă a Padinei Crucii, în puțin cunoscuta Vale a Țigăneștilor. N-o mai văzusem demult și poate de aceea, mersul cugetării ne-a împins să căutăm atribute pentru mărirea și singurătatea ei. Coborînd spre firul văii, nu ne puteam lua privirea de la peretele muntelui Scara. De la această fantastică plămădire din piatră, ridicată auster și aerian spre a lupta împotriva vremii alături de marile piscuri din Bucegi: Bucșoiu, Morarul, Omu, Padina Crucii ori Lanicea. Și dacă jos, într-o covată strînsă de vegetație și bolovăniș, n-as fi simțit lupta pentru supraviețuire a ochiului de apă înscris pe hărți cu numele de Lacul Țigănești, mai mult așa, ca să sălă și Bucegii unul, puteam spune că tot ceea ce natura plămădise aici era într-o perfectă armonie și mulțumire. În Șaua Țigănești, călăuza noastră — marcajul cu bandă galbenă — a predat ștafeta celui cu bandă roșie. Ne-am lăsat pe seama lui, știind că dacă-l vom urma către stînga, ne va conduce la Vîrful Omu. Poteca, conturată mai mult prin piatră goală, sură și ripoasă, urcă în lungul culmii, ocolind încă Colții și Turnul Țigăneștii, dar oferindu-ne din înșeuările lor, către est, un prim contact cu singurătățile Văii Ciubotea, zisă și Căpunul Ciubotei. Întrerupți de balsamul eteric al piscurilor și, scutiți de un urcuș mai susținut, trecurăm fără greutate hornul «La Scara». Dincolo de el, dificultățile reliefului se domoliră treptat. Ziua începutului de octombrie își trăia ultimele clipe. În luminile de răsură ale apusului, colții de pe Vîrful Lancea și blocurile de calcare albe risipite pe fața muntelui, păreau imenși bulgări de aur. Prin această fabuloasă comoară, urcarăm pînă pe creștetul tabular al vîrfului Scara unde, adăugarăm sentimentelor trăite peste zi în excursie și gratitudinea noastră pentru Salvamontul Brașov care construise aici, la 2421 m. altitudine, un refugiu. N-am putut rezista tentației și l-am vizitat. Pe cele două priciuri suprapuse (capacitate totală — 8 persoane), se vedeau cule și vopsele, semn că lucrarea abia fusese terminată. Gîndul că noi eram primii drumeți care-l foloseam, ne-a determinat să rămînem la el peste noapte. Pentru drumețul de cursă lungă, apa și focul sînt, cîteodată secretul reușitei. Atunci, ca și în alte dăți, constatarăm neprețuita valoare a primusului nostru a cărui flacără albastră încingea fundul craticii din care aburea ceaiul. Și, în timp ce focul își făcea datoria, noi mai încodeam prin ușa refugiului minunile de culori ale apusului aruncate pe aria nehotărnicită a cerului. În căldura sacului de dormit, toropeala somnului veni repede. Impresionat de bezna nepătrunsă a micului nostru adăpost, cu formă sferică, și așezarea lui vulturească, adormii cu sentimentul că sînt într-un modul care va pomi cu noi printre stelele necuprinsului univers.

Dimineața, cînd soarele încălzise bine carapacea de plastic a refugiului, zumzetul muștelor refugiate în încăperea noastră, ne-a trezit. Deși patul a fost tare, totuși eram odihniți, iar odihna s-a împletit curînd cu bucuria unui peisaj nou. Muntele îmbrăcase peste noapte straiele subțiri, dar tinerești, ale unui pospai de zăpadă. Și în atmosfera pură a dimineții, înainte de a pleca spre Vîrful Omu, mai scrutarăm o dată depărtările unde, dincolo de șanțele brînene, risipite la adăpostul Pietrei Craiului, se vedea călătorind de vîrfuri ale Carpaților meridionali. Impresionat de misterele vrăjitoriei ale naturii, am părăsit cu regret acel loc de belvedere, lăsînd în urmă adăpostul și minunatul peisaj risipit pe lărgimea zării noastre.

EMILIAN CRISTEA

CLAIA STRÎMBĂ

Claia Strîmbă-vîrf de calcar mezozoic în partea de nord a munților Buila-Vînturarița (Căpățîna), belvedere excelentă asupra Stogului, Stogșoarelor, Cheilor Cheii și pînă departe spre vîrfurile Preota și Govora (de pe culmea principală a Căpățînei). Pentru a urca la 1378 m, în grădina superioară a Clăii Strîmbe, unde numai alpiniștii care au făcut traseele Păianjenul galben, Traseul Lunii sau Horia, Cloșca și Crișan cred că pot ajunge, propunem ca loc de plecare stațiunea balneoclimaterică Olănești (Vîlcea). La început vom urma drumul forestier ce se derulează pe o distanță de 14 km pe valea Olăneștiului și apoi pe valea Mînzului pînă la cabana cu același nume. După 4 km înclinăm cabana și SAM-ul Comanca, iar de aici, în amonte, 3 km, drumul se bifurcă: cel din dreapta urmează îndeaproape firul pîrîului Radița, iar cel din stînga (pe care înaintăm și noi) pătrunde pe versantul drept al văii Mînzu. Încă de la început valea se îngustează fără a crea un sector de chei clasice; din loc în loc, pe versantul stîng, admirăm un microrelief structural și petrografic cu aspect de «babe», cîăi, pereți abrupți cu numeroase fisuri, alveole și grote, iar pe talvegul văii oglinda apei e sparsă de capetele straturilor concordant monoclinale. După cca. 3 ore pătrundem în depresiunea subsecventă a Mînzului. La 100 m, în aval, de cabana forestieră Mînzu (loc bun pentru cazare) părăsim drumul, traversăm pîrîul, ca în 15 minute să urcăm, pe lîngă o pepinieră de conifere, la troița din șaua inferioară a Prislopului (loc în care se înclinează marcajele: bandă albastră, cruce roșie și galbenă). De aici căutăm, în amonte, pe traseul marcat recent cu triunghi albastru. Traseul (marcat în iulie 1977 de echipajul pionieresc «Lotru 77» de la școala generală Malaia-Vîlcea) ne urcă în 30 de minute de-a lungul Craculului Vînătorilor pînă sub abruptul alb al Vînturariței. De aici, marcajul ne conduce pașii pe o potecă animată, am putea spune, între cer și pămînt. Spre sud se ridică amenințătoarele abrupturi surplombate ale Cracului Vînturariței și Clăii Strîmbe, iar spre nord se deschide hăul pe fundul căruia curge în repezișuri și cascade sălbatica apă a Cheii. Timp de 1 1/2 ore parcurgem o zonă presărată cu numeroase țancuri, ișhoaburi, portaluri, iar în finalul cu marele grohotiș semnificat din nordul Clăii Strîmbe (loc de întretăiere a marcajelor bandă roșie și triunghi albastru). Ne aflăm la 900 m altitudine și poteca urmărește, în amonte, foarte de aproape firul apei în zona în care aceasta se pregătește să atace sectorul cheilor. Traversăm grohotișul pe care de aici ... [illegible] Strîmba și ... [illegible]

GHIȚĂ D. PROCOPIE

BRÎUL CIORINGA MARE

Traseu alpin de medie dificultate, accesibil alpiniștilor începători și drumeților bine antrenați. Traseul și calea de acces pînă la baza lui fiind nemarcate, este necesar ca în grup să existe un cunoscător al zonei. Materiale necesare: coardă de 20 metri pentru asigurarea coechipierilor. Timp efectiv necesar: cabana «Plaiul Foii» — «Cabana Ascunsă» — Brîul Cioringa Mare — Vîrful Ascuțit = 6 ore.

Brîul Cioringa Mare constituie artera de bază pentru practicarea alpinismului în zona versantului nord-vestic al Pietrei Craiului. Accesul pînă la baza traseului (timp efectiv necesar 2—3 ore) a fost descris în articolul intitulat «Vîlcelul cu ferestre», publicat în Biblioteca montaniardului nr. 2 R.P. nr. 12/1974. De la «Cabana Ascunsă» urcăm ușor către stînga pe hățașul bine conturat, pînă pe linia de cumpănă a Muchiei Răchitei, ... [illegible] ... dreapta se ramifică traseul Vîlcelului cu ferestre. Uneori, hățașul iese pe un prag îngust, de unde putem arunca o privire spre valea Bîrsei Mari, și apoi intră într-o zonă împădurită în care înaintăm și o alunecoasă. Drumul prin pădure se vede ... [illegible] ... Ajunși în firul canionului coborîm la aval cca. 20 de metri, după care traversăm către dreapta și urcăm pe malul opus pe sub hățașul conturat prin jnepeni și molizi. Înaintăm pe sub pereții surplombați care se găsesc în dreapta noastră, și după o nouă coborîre, ieșim la firul plin cu grohotiș al Vîlcelului Spălat. Traversăm vîlcelul și urcăm malul opus. După cca. 1 oră și jumătate, de la plecare, ieșim la gol alpin. În față ni se deschide perspectiva versantului nord-vestic al Pietrei Craiului și a peretelui masiv al Muchiei Padinei Popii. În continuare, hățașul clar ne conduce la urcuș relativ pronunțat către dreapta menținîndu-ne în apropierea pereților uriași din dreapta noastră. Traversăm scocul Hornului închis și începem să urcăm zone unde roca friabilă ne obligă să fim ...

Continuare în pag. 22

(Urmare din pag. 21)

[illegible]

GABRIEL SISU

ȘTIȚI SĂ DAȚI ALARMA PE MUNTE?

[illegible]

LIVIU VALENAȘ

[illegible]

ION FREDA

O NEOBIȘNUITĂ PERFORMANȚĂ SPEOLOGICĂ

Pe versantul drept al Gîrdișoarei, puțin la nord de izolatul cătun moțesc Casa de Piatră, localnicii cunoșteau de secole două intrări monumentale de peșteri, botezate Coiba Mare și Coiba Mică. Numele inițial al Coibei Mari era chiar «Casa de Piatră», o «casă» mai mult decît grandioasă, dacă ținem cont de dimensiunile intrării (74 m lățime, 47 m înălțime!), ca și a sălii de intrare, lungă de 95 m. Cu timpul însă peșterii nu i se mai spune «Casa de Piatră», ci «Coiba Mare». Nu știm acum exact cît de departe s-au aventurat moții prin cotloanele Coibei Mari, trebuie totuși să ne imaginăm că nu prea mult, cunoscînd superstițiile care au bîntuit pînă în recentul trecut printre localnici privind umblatul pe sub pămînt, într-un tărîm «populat» cu «solomîți» și alți monștri... Prima mențiune științifică asupra peșterii datează din 1922 și aparține bio-speologilor R. Jeannel și A.M. Winkler, care parcurg 150 m din Coiba Mare. În 1952 și 1956, I. Viehmann, M. Bleahu și D. Coman descoperă importantul curs subteran din Coiba Mare, pe care-l parcurg pînă la două sifoane, aval și amonte. În total sînt parcurși 1 000 m de galerii, toată cavitatea părînd a se reduce la uriașa sală de intrare, prin care pătrunde un curs secundar de 300 m lungime și bineînțeles cursul principal din adîncuri, lung de 514 m. Era evident că acest curs de apă provenea din ponorul de la Coiba Mică, dar încercările de a pătrunde în această peșteră au eșuat, ea fiind declarată total impenetrabilă. Abia în 1973 sînt reluate explorările în acest sistem de peșteri: L. Vălenaș, M. Oncu și I. Bele reușesc explorarea în premieră a Coibei Mici, topografiind, cu acest prilej, 270 m de galerii. A fost explorat metru cu metru cursul subteran din Coiba Mică (fiind coborîte două cascade, fiind trecute trei lacuri etc.), dar la –35 m un sifon a oprit explorarea. Cercetările au trecut atunci asupra Coibei Mari, care era oricum bănuită de a fi sensibil mai mare decît cei 1 000 m. Explorările întreprinse de Cercul de speologie «Z» din Oradea, între 1975 și 1976 au făcut să explodeze totuși «bomba»: «Coiba Mare» avansa de la 1 000 m la 5 050 m! Senzația era descoperirea unui uriaș labirint de galerii, lung de 3 900 m, tocmai în zona intrării Coibei Mari! Numeroase tuburi, croite parcă întocmai la scară umană, alcătuiau o țesătură inextricabilă, comparabilă numai cu o fină plasă de păianjen. Ceea ce se realizase era oricum mult, dar pentru exploratori era destul de puțin. Dar cum să mărești lungimea cînd se părea că au fost parcurse toate galeriile, hornurile și puțurile? La 1 ianuarie 1978 o echipă a Cercului «Z» (L. Vălenaș, D. Pop, N. Sasu și N. Paul) în colaborare cu scafandrul Florin Păroiu, intra din nou în Coiba Mare, cu un echipament ciudat: butelii, un costum de neopren, o barcă pneumatică etc. După o oră de la intrarea în subteran, toată echipa se regrupa pe marginea unui lac de sifon ce închidea în amonte cursul principal al rețelei. Dincolo de acest sifon, de această înecare a galeriei, urma sectorul cunoscut din Coiba Mică. Dacă s-ar traversa pe sub apă această porțiune înecată s-ar reuși joncțiunea deci și cu această «Coibă», iar lungimea rețelei ar crește considerabil.

Dificila sarcină de a efectua această performanță și-a asumat-o scufundătorul Florin Păroiu, autor al mai multor tentative reușite de forțare a unor sifoane (dintre care unul lung de 42 m în Peștera Topolnița). O astfel de performanță nu necesită numai o bună pregătire tehnică și fizică, ci și un echipament specific, bine pus la punct. Este vorba de butelii de aer, detentor, costum de neopren, labe, mască, profundimetru, ceas subacvatic, reflector etanș etc. Scufundătorul a mai fost asigurat și cu 75 m de cordelină care servea și pentru ghidarea sa înapoi. După imersia în lacul cu un diametru de 8 m, Florin Păroiu a coborît o pantă de 35°, trecînd și o strîmtoare subacvatică cu o secțiune de numai 1,5/0,5 m. La adîncimea de 10 m parcursul a devenit orizontal și deosebit de larg (diametrul conductei depășea pe alocuri și 4 m). După 45 m de înaintare, o primă posibilitate de urcare la suprafață s-a ivit în prezența unui horn vertical. Urcat în sus s-a dovedit închis la adîncimea de 3 m. Deci nu pe aici trebuie avansat. S-a revenit la adîncimea de 10 m și după încă 5 m de înaintare orizontală, un al doilea horn urca la suprafață. Parcurs rapid în sus, a permis scufundătorului Florin Păroiu să străpungă oglinda unui mic lac, lac ce nu era altceva... decît vechiul punct terminus din Coiba Mică! Joncțiunea era realizată! Frigul persistent al apei (4°C) nu permitea decît o reîntoarcere mai mult decît rapidă la punctul de pornire din Coiba Mare. Înainte de apariția scufundătorului la suprafață, echipa de asigurare a rămas fascinată de lumina ireală, albastră, ce venea din adîncuri.

Se reușea astfel prima joncțiune din țara noastră, între două peșteri, prin utilizarea scafandrului autonom. Rețeaua Coiba Mică – Coiba Mare măsoară în prezent 5 680 m lungime totală și 121 m (–60; +61) denivelare, fiind în prezent a doua peșteră a Munților Bihor și a șaptea a României! Dar în curînd vor urma aici alte explorări și alte scufundări... Și nu poate ști nimeni unde se va opri lungimea rețelei...

LIVIU VALENAȘ

R.P. MAGAZIN

gastronomie în aprilie

Nu știu cum vă veți fi distrat dumneavoastră de 1 aprilie, da' eu unu' știu c-am petrecut minunat! Nu vă mai spun pe cîte pioneze m-am așezat, cîți nasturi a trebuit să cos, cîte mineci să descos, ce cataif cu muștar am gustat, în fine — tot glume d-astea bune, cînd se distrează omu' mai abitir decît altădată, iar neamu' ăsta mai ceva decît ălelalte, știut fiind că romînu-i născut și umorist, nu numai poet. Căci duhul rîsului nu cred să mai fi lăsat vreun muritor neatins de frenezia ironiei: mai întîi, mașina 68 a venit la timp, încît vreo trei femei au [illegible] — una fiind taxatoarea, a doua șoferița, despre a treia vorbindu-se că ar fi absolvit de curînd un curs rapid de judo; apoi, în vitrina de la «Cafe» scria mare: «Avem cafea» — și chiar aveau; în sfîrșit, am mai văzut un automobilist zîmbind pietonilor, un recepționer de hotel afirmînd senin că «da, avem camere», un fotbalist bînd lapte, un număr al revistei «Săptămîna» fără Dan Mutașcu, cîte și mai cîte alte năzdrăvănii, că nici nu le mai țin minte, da' știu c-am rîs, nu glumă!

Ei, și revenind la mioarele noastre, m-am gîndit eu: ce răzbunare, demnă de un Spînzurăfoame, să le pregătesc eu celor cu pionezele, cu nasturii, mînecile și muștarul? Și am găsit una teribilă. Iată ce-am făcut: am luat un pachet de margarină, un borcan de iaurt și cu cîtă făină înghițeau ele am făcut un aluat mai moluț. L-am lăsat cîteva ceasuri să... dospească a răzbunare! Între timp, am pregătit mai multe umpluturi: ba un amestec de brînză de vaci și telemea, ba niște ciupercuțe mărunțite și călite cu mărar, ba niște tocătură de carne... Am întins aluatul foaie, l-am tăiat cu un pahar cu gură nu prea largă, așezînd pe fiecare cerc de aluat cîte-o linguriță din cele de mai sus umpluturi. Am acoperit cu un alt cerc de aluat și n-am lipit marginile, ci am apăsat cu degetul, ușor, pe mijloc. Le-am pus într-o tavă neunsă și le-am dat la cuptor, la un foc mai iute, nu înainte de a le șterge cu o pană muiată-n ou bătut. Ș-apăi cînd le-am scos calde de-acolo, ia gîndiți-vă ce crîncenă răzbunare a mea pe ăi cu pionezele, cu mînecile, cu nasturii, cu muștarul... Că luau cîte o plăcintică și credeau că-i cu brînză. Cînd colo — era cu carne! Cînd credeau că-i cu carne, era cu ciuperci și, tot așa, i-am văzut că se-nverșunau să ghicească, încît mult mi-am mai sărit și cu inima! Acu', măcar de m-aș fi oprit aici, da' negru la suflet cum sînt, am scos și niște bericĭ rece de-ți crăpau pînă și măselele de minte, ceea ce i-a prins și mai tare în năvodul strîns al păcălelii de le-o urzisem. Încît și acum cînd tocmai descopăr că am cravata tăiată fidelușă și că nu mă pot dezlipi de pe scaunul uns din belșug cu clei de tîmplărie, îmi zic în sinea mea: teribilă glumă le-am mai trîntit, dom'le!

SPÎNZURĂFOAME

umor

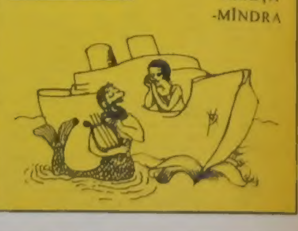

Desen de VASILE CRĂIȚĂ-MÎNDRA

yoga și turismul

RESPIRAȚIA DRUMEȚULUI [illegible]

[illegible] ... Mudra [illegible] ● [illegible] ● [illegible] ● [illegible] ● [illegible] Nu există rețete, astfel, la unii, inspirația poate fi egală cu expirația (de ex. 4 pași — 4 pași), iar la alții expirația poate fi ceva mai lungă. ● Totul este să vă observați singuri, iar o dată constatată maniera optimă de respirație, să o mențineți ca pe un prieten de drum. ● Un procedeu de valoare inestimabilă se rădeșe a fi Vraman Pranayama: vă recomand ca, mergînd, să o executați cel puțin o dată pe oră... În primele 2—3 zile mulțumiți-vă să inspirați 4 pași și să expirați 6 pași. Apoi treceți la formula 6 pași inspirație — 8 pași expirație. Cînd după circa o săptămînă simțiți stăpîni pe tehnică, utilizați ritmul propriu-zis de Vraman: 8 pași inspirație — 12 pași expirație. Este o condiție sine qua non să respectați gradarea descrisă, pentru a evita efecte neplăcute. În schimb, o dată aflată în deplina noastră folosință, respirația aceasta măiestrită devine o baghetă magică la a cărei atingere plămînii se însănătoșesc, sîngele se purifică, mintea e trează, iar ființa află ce este calmul dinamic, liniștea clocotind de viață, bucuria creației și generozității... E prea frumos pentru a crede? Există o maximă yoghină care spune: «Nu crede decît în ceea ce obții tu însuți, practicînd!» Așa că... practicați!

MARIO SORIN VASILESCU

memoria capitalei

Locande și lăutari de altădată. Să nu ne închipuim că bucureșteanul de acum cîteva sute de ani sau mai dincoace nu a știut să petreacă, cu toate amărăciunile care-l bîntuiau și care-i făceau viața uneori de nesuportat. Dacă nu erau restaurantele de acum, cu băuturile de tot felul și orchestrele care atacă diferite ritmuri, de la vechiul vals pînă la samba importată din țările Americii de Sud, își găseau bucureștenii modalitatea de a-și face viața plă[illegible] [illegible] Dobrotesei, se afla locanda lui «Moșe Fripte», denumire căpătată de la sfîrșeala lui. Dar se înghesuia lumea pentru cîrciala lui de el și păn, care mustau pînă și iatinele împărătești. Poate or mai fi fost și alte dughene, dar bărînii bărînilor noștri numai de acestea pomenesc cînd și cînd, în depănatul amintirilor care-și păstrează încă parfumul...

TUDOR ȘTEFĂNESCU

de la volan și de pe jos

«Păcălici». Cînd era mic, îi păcălea pe colegii de joacă mai creduli și le lua nasturii, timbrele, bilele.

— De unde ai toate astea? — îl întreba mama.

— Am păcălit niște fraieri!

Și «mămica», «tanti», «mamaia», se topeau îndulmate.

— Tare-i deștept!

Păcălici a crescut. Ceafa i s-a îngroșat. Obrazul nu, pentru că nu mai avea loc. Era gros cînd posesorul abia putea pronunța corect vorbele. Acum și-a cumpărat automobil. Cunoaște oare legea circulației ca și legile nescrise ale unei conduite civilizate pe drumurile publice? Greu de spus. Cert e că nu respectă decît «legea» lui: cea a tupeului. La stația de spălare a automobilelor sosește plin de morgă, nu se uită la cei ce așteaptă, încolonați în ordinea sosirii să le vină rîndul și oprește mașina în fruntea coloanei. Cineva îi atrage atenția:

— Coada e acolo!

[illegible]

LEON SĂRĂȚEANU

filatelie turistică

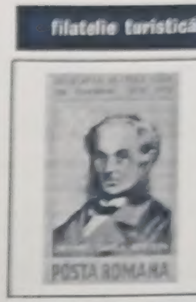

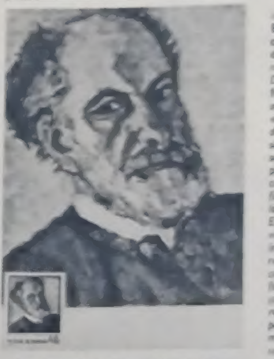

Din multiplele comemorări și aniversări ale lunii aprilie 1979 ilustrăm cîteva cu ajutorul pieselor filatelice alăturate. ● La 20 aprilie se împlinesc 150 de ani de la nașterea medicului romîn Carol Davila (m. 1884). Dacă dispuneți de o marcă cu efigia sa — așa cum o arătăm — și de o ilustrată care să reprezinte fie chipul său, fie, eventual, statuia din fața Facultății de Medicină — o puteți transforma în «maximă», obliterînd-o la data de mai sus. ● La 24 aprilie se împlinesc 107 ani de la nașterea pictorului *Theodor Pallady* [illegible]

EUGEN PANIGHIANT

călători romîni

ILIESCU EMILIAN (n. 1905 — m. 1976) [illegible] ... Pe Valea Cernei (1947), Retezatul (1946) ... Munții Rodnei ... (1959—1960) ... «Munții noștri» a O.N.T. ... Munții Retezat ... Pe Argeș în sus (1971) ... Retezat (1974) ... «Fotografia» (1936—1941) ... A.D.M.R. (1937—1938). În 1939 ... Emilian Iliescu a drumețit prin munții ... Dobrogea de nord ... în Polonia, Cehoslovacia, Bulgaria, Austria.

VALENTIN BORDA

veniți cu noi

● O foarte atractivă excursie propune Silviu Dragomir din București, str. Biserica Popa Chițu, nr. 17, sector II, cod 70268. Este vorba de un traseu nautic de la Roman la Galați, cu bărcile pneumatice pe rîurile Moldova și Siret, pînă pe Dunăre. Perioada stabilită: 22—25 iunie 1979. [illegible] «Romanoia» din Roman [illegible] ... Echipajele — de preferință cîte 2 persoane — vor dispune de bărci pneumatice, completate în scopul propus cu plute pneumatice la remorcă, pentru depozitarea alimentelor necesare, a echipamentului de dormit, pescuit, fotografic etc. Se vor face unele observații științifice cu privire la ihtiofaună, răspîndirea pescăruşilor de rîu în bazinul Siretului, poluarea apelor și altele. Scopul principal rămîne însă turismul. ● Cei interesați îi pot scrie organizatorului la adresa notată mai sus.

● Amatorilor de excursii montane li se adresează un alt corespondent al revistei, Constantin Bâran, 22 de ani, din Reșița, care dorește să găsească tovarăși de drumeție în Retezat și Apuseni, în perioada 10—25 septembrie a.c., Adresa sa: str. Oituzului nr. 25, Reșița 1700, Caraș-Severin.

Nota noastră: Această rubrică rămîne în continuare deschisă tuturor celor dornici de a-și constitui un grup pentru practicarea turismului.

Coperta I: Doar «regia» fotoreporterului ne-a îngăduit impietatea de a rupe nuferi. În Deltă, însă, Natura e un artist care n-are nevoie de nici o corecție.
Fotografie de Natalia Dumitru

Prezentarea artistică: Traian Vasai

Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii" București
43528

Lei 3

Imagine din Sîngeorz-Băi Fotografie de C. Săvulescu

**«Uită-te-n casă de-a rîndu'
Și te-așează und' ți-e gîndu'...»**

...zice un vechi cîntec de pe Valea Bîrgăului. Altele, și mai frumoase, răsună în tot ținutul Năsăudului, pe meleagurile unde s-au născut Coșbuc și Rebreanu, Andrei Mureșanu, I. Pop Reteganul și Veronica Micle. Aici ni se deschid larg, cu inimă bună, ușile caselor și putem privi «de-a rîndu'»: țesături măiestre, minuni în lut smălțuit, lăzi de zestre care ascund straiele sărbătorilor, însuflețite toate în tainele datinilor străvechi.

O călăuză și un bun prieten:

O.J.T. BISTRIȚA-NĂSĂUD

În orașul Bistrița, vechi centru al breslelor, pe lîngă muzee, monumente de artă și arhitectură, **Oficiul județean de turism** ne oferă bună găzduire la hotelul-restaurant «**COROANA DE AUR**», la popasul turistic și cabana «**CODRIȘOR**». O seară de neuitat la noul restaurant «CENTRAL» deschis în fosta «**CASA ION ZIDARU**».

Pe drumurile de la poalele Rodnei — stațiunea balneoclimaterică

SÎNGEORZ-BĂI

ne stă la dispoziție cu vestitele ape minerale ale zeiței **HEBE**.

Iar în drum spre Bucovina, pe DN 17 — la 45 km de Bistrița — O.J.T. ne invită să poposim la **PIATRA FÎNTÎNELE**, unde se construiește — într-un decor de basm — un nou hotel, amplasat în vestitul **Pas al Bîrgăului** (cota 1 126 m), loc în care scriitorul irlandez Bram Stoker și-a imaginat acțiunea romanului «**DRACULA**». Aici, ca în toată zona Pasului Bîrgăului, aerul este foarte bogat în iod!

Să ne gîndim că la **PIATRA FÎNTÎNELE** vom putea veni în orice sezon al anului la odihnă și tot aici ne putem planifica pe viitor un **revelion** la... înălțime!